

PRZEWODNIK DEBATANCKI I SĘDZIOWSKI

Poniższy przewodnik (tzw. manual) został przygotowany na potrzeby Mistrzostw Polski Debat Oksfordzkich 2023 przez zespół merytoryczny (Alicja Filbier, Maciej Gutowski, Aleksandra Auksztulewicz, Julia Policht i Ignacy Krzewski). Obecna wersja została zaktualizowana przez zespół merytoryczny Mistrzostw Polski Debat Oksfordzkich 2024 (Marta Sanz Wawer, Marianna Wesołowska, Adrianna Mazur, Martyna Rajchel, Franciszek Jewgraf). Mamy nadzieję, że posłuży w przyszłości jako podstawowe kompendium wiedzy do oksfordzkiego formatu debaty.

Przewodnik został przygotowany między innymi na podstawie następujących plików źródłowych:

1. Zasady Debaty Oksfordzkiej, przygotowane przez Fundację Edukacyjną G5.
2. WUDC Judging and Debating Manual Revised November 2022 - Madrid 2023.
3. Kruszyński Michał, Tarnowski Bartosz - Podręcznik do Debat Oksfordzkich.
4. EUDC Debating & Judging Manual 2023

Spis treści:

- I. Zasady Debaty Oksfordzkiej
 - A. Role mówców
 - B. Przebieg Debaty
 - C. Ad Vocem
 - D. Joker
 - E. Ogłoszenie Wyników
 - F. Wynik i Punktacja
 - G. Punkty ujemne przyznawane przez marszałka
 - H. Kwalifikacja do 1/16 finału
 - I. Przebieg rund finałowych
 - J. Indywidualna klasyfikacja mówców
 - K. Ewentualne spory
- II. Rodzaje tez w debacie oksfordzkiej
 - A. Teza o wprowadzeniu polityki (ang. policy)
 - B. Teza powinnościowa
 - C. Teza ewaluacyjna, “szkód i korzyści”, “należy popierać/sprzeciwiać się”
 - D. Teza pierwszoosobowa
 - E. Teza “w interesie”
 - F. Teza retrospektywna “żałuje”
 - G. Teza porównawcza, “x lepsze od y”, “lepszy byłby świat”
 - H. Teza prospektywna, “należy mieć nadzieję na [X]”
 - I. Teza spekulacyjna, “należy przewidywać [X]”
- III. Modele i definicje
 - A. Zasady ogólne
 - B. “Wiewiórka”
 - C. Niejasne definicje
 - D. Kwestionowanie definicji
- IV. Panel sędziowski
 - A. Jak powinna przebiegać narada - panel z perspektywy sędziego głównego
 - B. Sędziowie pomocniczy i sędziowie trainee
- V. Sędziowanie debaty
 - A. Bycie przekonującym
- VI. Przeciętnie czytany obywatel
 - A. Fakty, wiedza i specyficzny język
 - B. Nastawienie
 - C. Sędziowanie jako przeciętnie czytany obywatel
- VII. Komentarz Zwrotny
- VIII. Skala Oceny Mówców
- IX. Skala Oceny Sędziów

I. Zasady Debaty Oksfordzkiej

Debata Oksfordzka jest to forma wystąpienia publicznego, w którym występują **dwie drużyny czteroosobowe (Propozycja i Opozycja)**. Toczą one zacięte batalie nad tezą, która zazwyczaj porusza najbardziej interesujące tematy dotyczące sytuacji społecznej, politycznej czy ekonomicznej. Poza drużynami, w debacie bierze udział **marszałek, sekretarz i sędziowie**.

Marszałek prowadzi całą debatę, decyduje, która osoba ma prawo zabrać głos; dba o kulturę słowa i poziom debaty; ocenia jej aspekty regulaminowe i techniczne, przyznając punkty ujemne za jej ewentualne uchybienia (co może wpłynąć na punktację indywidualną osób mówiących). Marszałek informuje uczestników o wyniku debaty i krótko ją podsumowuje; w wyjątkowych przypadkach może przerwać debatę, wyprosić uczestnika debaty, a w uzasadnionych przypadkach zarządzić ponowne przeprowadzenie debaty. W uzasadnionych przypadkach rolę marszałka może pełnić sędzia główny debaty.

Sekretarz pomaga marszałkowi w pełnieniu jego funkcji; informuje, przez określony znak, o zbliżającym się końcu mowy (30 sekund przed jej końcem np. Za pomocą kartki z napisem „30 sek” lub wykrzyknikiem) oraz o konieczności jej zakończenia. W warunkach turniejowych jego zadania może wypełniać marszałek.

Sędziowie decydują o wyniku debaty i punktach indywidualnych mówców. Podejmują swoją decyzję bez konsultacji z marszałkiem do czasu przekazania mu wyniku. Od przekazanego przez nich wyniku marszałek odejmuje punkty indywidualnym mówcom. Więcej o roli sędziów i sędziowaniu debaty dalej w dokumencie. W uzasadnionych przypadkach, jeśli panel sędziowski składa się z mniej niż trzech osób, to sędzia główny dysponuje głosami brakujących panelistów.

Nieparzysta liczba drużyn na turnieju

W trakcie turnieju może się zdarzyć, że ze względu na rezygnację z udziału będzie nieparzysta liczba drużyn. W takiej sytuacji zespół merytoryczny powołuje tzw. **swinga**, czyli drużynę zastępczą, składającą się z od jednej do czterech osób. Swing jest oceniany przez sędziów tak samo jak inne drużyny turnieju, może przegrać jak i wygrać debatę. Ostatecznie swing nie może awansować do fazy finałowej turnieju. W przypadku, w którym swing zdobyłby wystarczającą liczbę punktów aby zakwalifikować się do fazy finałowej, to zamiast niego awansuje kolejna w rankingu grupy drużyna.

Brakująca osoba w drużynie

W uzasadnionych przypadkach, jeśli w wyniku kryzysowej sytuacji jedna z osób w drużynie nie będzie mogła wziąć udziału w debacie, a także nikt z danej szkoły nie będzie w stanie jej zastąpić, to przewidujemy możliwość wygłaszania dwóch mów przez jednego debatanta. Aby taka możliwość została przyznana drużyna bądź marszałek danej debaty powinni skonsultować się z zespołem do spraw etyki lub zespołem merytorycznym. Po konsultacji marszałek losuje, która osoba z drużyny wygłosi dwie mowy. Taka sytuacja może mieć

miejsce wyłącznie podczas eliminacji. W trakcie fazy finałowej szkoła musi być reprezentowana przez cztery osoby. Podkreślamy, że rozwiązanie to ma zastosowanie wyłącznie w przypadku nagłych, nieprzewidzianych zdarzeń, poza kontrolą uczestników. Jeśli drużyna z wyprzedzeniem wie, że jedna z osób nie będzie mogła debatować (np. ze względu na inne zobowiązania czy chorobę), to w gestii drużyny jest znalezienie odpowiedniego zastępstwa.

A. Role mówców

Debata toczy się wokół określonej tezy. Propozycja broni tej tezy a Opozycja próbuje ją obalić. Strony przydzielane są drużynom losowo. W każdej z drużyn występuje 4 mówców, każdy z mówców ma **5 minut** na swoją mowę (od 1/8 finału MPDO- 6 minut).

- Pierwszy mówca po obu ze stron ma za zadanie zdefiniować tezę debaty, zarysować linię argumentacyjną swojej strony i rozpocząć argumentację. Jeśli jest konieczność, pierwszy mówca może przedstawić definicję niektórych terminów zawartych w tezie (jednak jego mowa nie powinna ograniczać się tylko do definicji).
- Drugi mówca po każdej ze stron ma za zadanie kontynuować rozwijanie argumentacji drużyny, rozszerzyć stanowisko swojej strony. Mogą krótko odnieść się także do strony przeciwnej, jednak ich głównym zadaniem jest rozwijanie własnej argumentacji.
- Trzeci mówca po każdej ze stron ma za zadanie przede wszystkim podważać zastosowane przez stronę przeciwną argumenty, argumentację i/lub jej linię argumentacyjną, a także skonfrontować argumenty strony przeciwnej z prezentowanym stanowiskiem reprezentowanej strony. Może także odbudować argumentację swojej strony po ataku przeciwników.
- Czwarty mówca ma za zadanie przede wszystkim bezpośrednio porównać linie argumentacyjne obu drużyn i zważyć argumenty swojej drużyny z argumentami przeciwników. W ramach swej mowy powinien przedstawić punkty sporu i w ten sposób wykazać wyższość oraz poprawność prezentowanego stanowiska. Czwarty mówca nie może wprowadzać nowych argumentów, może natomiast odbudowywać argumenty swoich poprzedników, poprzez wprowadzenie nowych charakterystyk, przedstawienie nowych skutków czy powodów uprawdopodobniających uprzednio przedstawione argumenty.

B. Przebieg Debaty

Debatę rozpoczyna marszałek, który udziela głosu 1 mówcy strony Propozycji. Następnie, naprzemiennie wypowiadają się mówcy poszczególnych stron, którym głosu również udziela marszałek.

Każdy z mówców ma **5 minut** na swoją mowę (6 minut od 1/8 finału). W tym czasie każdy z mówców musi wygłosić swoją przemowę oraz przyjąć odpowiednią liczbę pytań/informacji

(o ile chęć ich zadania zostanie zasygnalizowana przed „czasem chronionym”). Przyjęcie pytania polega na poproszeniu oponenta o jego przedstawienie. Podczas przedstawiania pytania czas nie jest wstrzymywany.

Każda przemowa rozpoczyna się krótką apostrofą skierowaną do marszałka, strony przeciwnej i publiczności: rozpoczynając od marszałka, a następnie w dowolnej kolejności do pozostałych dwóch podmiotów. Wszystkie trzy podmioty muszą zostać przywitane. Brak zachowania wyżej wskazanej kolejności, jak i pominięcie któregośkolwiek z podmiotów skutkuje punktami ujemnymi w przypadku, gdy po zwróceniu uwagi przez marszałka którykolwiek kolejny mówca danej drużyny popełni jeden z w/w błędów (niestosowanie się do poleceń marszałka).

Pierwsze i ostatnie 30 sekund każdego z wystąpień (mów) jest **"czasem chronionym"**. Oznacza to, że w tym czasie mówca **nie może** przyjmować pytań. W sytuacji, w której sygnalizacja zostanie poczyniona wcześniej, a mówca przeczeka do czasu chronionego i nie przyjmie pytania (pytań), zostanie ukarany punktami ujemnymi.

Każdy mówca podczas swojej wypowiedzi musi przyjąć **co najmniej 2 pytania od strony przeciwnej**, o ile chęć ich wygłoszenia ze strony zostanie zasygnalizowana. Sygnalizowanie chęci przedstawienia pytania przez mówcę polega na podniesieniu na kilkanaście sekund ręki ponad swoją głowę.

- Podczas swojej mowy, to mówca decyduje od kogo i kiedy chce przyjąć pytanie. Czyni to poprzez wskazanie ręką osoby wyrażającą chęć jego wygłoszenia. Mówca może wówczas zwrócić się do oponenta „Pan/Pani/Państwo miał/a/li pytanie?”. Wskazana przez mówcę osoba wstaje z miejsca i rozpoczyna krótką apostrofą: "Panie Marszałku/Pani Marszałek/Osobo Marszałkowska, pytanie/informacja" informując o formie wypowiedzi, którą chce wygłosić (zgoda marszałka na wygłoszenie pytania jest domniemana). Następnie zadaje pytanie lub prezentuje informację i zajmuje miejsce. Jeżeli mówca, który przedstawił pytanie, chce odnieść się do wypowiedzi (odpowiedzi) mówcy przedstawiającego swoją mowę, musi ponownie podnieść rękę sygnalizując chęć przedstawienia kolejnej informacji. W przypadku rezygnacji z przedstawiania pytania osoba wcześniej to sygnalizująca wezwana do jego przedstawienia nie odpowiada na to wezwanie (w takim przypadku przyjmuje się, że pytanie nie zostało przedstawione, a tym samym liczba pytań, które muszą zostać przyjęte nie uległa zmianie).
- Pytanie ma charakter bardzo krótkiej wypowiedzi (krótka – maksymalnie 2 zwięzłe zdania, 15 sekund). O przerwaniu pytania decyduje marszałek. W przypadku dwukrotnego zwrócenia uwagi przez marszałka w odniesieniu do danego pytania zostają przyznane punkty ujemne.
- Na drużynie spoczywa obowiązek śledzenia chęci przedstawienia pytania przez stronę przeciwną.

- W przypadku przyjęcia dwóch pytań mówca może poinformować swoich adwersarzy, że nie będzie przyjmować kolejnych pytań. Niezależnie od tego, owi adwersarze mają prawo do sygnalizowania mówcy o pozostawaniu w gotowości do ich przedstawienia.
- Mówcy podczas swojej mowy, za zgodą marszałka wyrażoną przed debatą, mogą korzystać z rekwizytów. Mówcy mogą również korzystać z notatek zapisanych na kartkach i przywoływać cytaty zawarte w książkach.

C. AD VOCEM

Podczas debaty każda z drużyn może dwukrotnie skorzystać z „ad vocem” – krótkiego kontrwystąpienia następującego od razu po mowie przeciwników, do której ad vocem zostało zgłoszone.

- Ad vocem trwa maksymalnie 30 sekund (czas ten jest wyłączony z limitu czasowego przewidzianego na poszczególne mowy). Po ich upływie marszałek odbiera głos bez konsekwencji punktowych.
- Chęć skorzystania z ad vocem sygnalizuje się poprzez podniesienie odpowiedniej karty w sposób widoczny dla marszałka i drużyny przeciwnej, a zgodę na jego wygłoszenie wyraża marszałek. Kartę podnosi mówca, który chce zabrać głos.
- Nie można zgłosić ad vocem: do słów mówcy z własnej drużyny oraz podczas przemówień czwartych mówców. Nie może również zgłosić ad vocem mówca, który przemawia następny w kolejności.
- Można zgłosić ad vocem do ad vocem. Wówczas ad vocem może zgłosić mówca przemawiający następny w kolejności.
- Ad vocem nie służy zadawaniu pytań. W przypadku przybrania formy pytania, drużyna przeciwna może je uznać za niebyłe. Nie jest ono wówczas brane pod uwagę przez jurorów.

D. Joker

Podczas MPDO 2024 rezygnujemy z instytucji jokera. Mówcy nie mogą przerywać mówcom swojej własnej drużyny podczas wygłaszania przez nich mów.

E. Ogłoszenie wyników

Po zakończonej debacie następuje przerwa, podczas której panel sędziowski naradza się i przyznaje werdykt oraz punktację indywidualną. Następnie marszałek podsumowuje wynik, uwzględniając przyznane przez siebie punkty ujemne, które zostały zasygnalizowane panelowi sędziowskiemu podczas narady. Marszałek ogłasza wynik debaty, a następnie wyjaśnia przyczynę przyznania ewentualnych punktów ujemnych. Po ogłoszeniu wyników sędziowie udzielają komentarza zwrotnego, uzasadniając ocenę debaty. Co do zasady, to zadanie spoczywa na sędzim głównym debaty.

F. Wynik i punktacja

Zasady dochodzenia do wyniku przez sędziów są opisane w dalszej części tego dokumentu. Sędziowie dochodzą do jednego wyniku i wspólnie przyznają indywidualne punkty mówców (skala również znajduje się w dalszej części dokumentu). Aspekty techniczne i regulaminowe dotyczące debaty ocenia marszałek, przyznając punkty ujemne za niedostosowanie się do zawartych reguł. Marszałek przyznaje punkty ujemne **konkretnym mówcom**, co wpływa na ich wynik indywidualny. Wynik debaty jest sumą punktów sędziów oraz marszałka.

G. Punkty ujemne przyznawane przez marszałka

Marszałek ma w debacie oksfordzkiej kluczowe zadanie, tj. Dbanie o porządek podczas debaty i jej niezakłócony przebieg. W celu zapewnienia dogodnych warunków debaty marszałek jest wyposażony w narzędzie w postaci punktów ujemnych, które mają za zadanie upomnieć drużynę i ukarać w przypadku wykroczeń znacząco utrudniających przebieg debaty.

Marszałek **powinien skonsultować przyznanie punktów wraz z panelem w momencie przyznawania punktów indywidualnych, nie po (!)**. Punkty ujemne od marszałka mogą, ale nie muszą zaważyć na wyniku debaty.

<i>Opis</i>	<i>Punkty</i>
Brak przyjęcia odpowiedniej liczby pytań. Każdy z mówców podczas swojej wypowiedzi musi przyjąć co najmniej 2 pytania/informacje/klaryfikacje, o ile zostaną one zgłoszone. W przypadku nieprzyjęcia pytań/informacji/klaryfikacji od dwóch lub większej liczby osób punkty ujemne ulegną podwojeniu – osoba mówiąca zostanie ukarana 2 pkt. ujemnymi, które zostaną odjęte od jej punktacji indywidualnej.	-1
Korzystanie z niedozwolonych źródeł Każdy mówca ma prawo do korzystania podczas debaty z wydrukowanych materiałów wspomagających wypowiedź (notatki, wykresy/przygotowane materiały dodatkowe) oraz z urządzeń elektronicznych, na których dana osoba posiada notatki (np. Laptop lub tablet). Niedozwolone jest jednak korzystanie ze źródeł elektronicznych podczas debaty (dokumenty współdzielone, wyszukiwanie danych przez wyszukiwarkę itp). Każdy mówca korzystający z urządzeń elektronicznych podczas debaty zobowiązany jest to włączenia trybu samolotowego, wyłączenia wszystkich dokumentów współdzielonych oraz do nie korzystania ze źródeł internetowych (wyszukiwanie informacji, wspólne robienie drużynowych notatek).	-4

W przypadku przyłapania danej osoby mówiącej na korzystaniu z niedozwolonych źródeł marszałek przyznaje punkty ujemne, odejmowane od punktacji indywidualnej.	
<p>AD HOMINEM/AD PERSONAM</p> <p>W przypadku pośredniego ataku na mówcę, marszałek ma prawo przyznać pomiędzy -2 a -8 punktów, zależnie od przewinienia osoby mówiącej.</p> <p>Bezpośredni atak personalny (w tym również: wulgarne zachowanie, pozostające poza granicami kultury debaty) będzie również skutkowało przyznaniem punktów ujemnych. O ich przyznaniu decyduje samodzielnie marszałek, który w tym lub przypadku może zasięgnąć opinii sędziów.</p> <p>Punkty ujemne są odejmowane od punktacji indywidualnej konkretnej osoby mówiącej.</p>	(-2) do (-8)

H. Kwalifikacja do 1/16 finału

Z 80 drużyn biorących udział w etapie eliminacji Mistrzostw Polski Debat Oksfordzkich, 32 wchodzi do 1/16 finału. Do rund finałowych kwalifikują się wszystkie drużyny, które zajmą pierwsze miejsce w swojej grupie (20 drużyn, które zwyciężyły swoje grupy). Dodatkowo, do 1/16 finału dostaje się również najlepsze 12 drużyn ze wszystkich, które zajęły drugie miejsca w swoich grupach.

Kryteria przesądzające o miejscu danej drużyny w grupie podczas eliminacji, przedstawione w kolejności, w jakiej będą one brane pod uwagę:

1. Liczba wygranych debat
2. Suma punktów indywidualnych drużyny
3. Suma przekonanych sędziów - czy dana drużyna podczas debaty przekonała cały panel, czy też debata zakończyła się wynikiem 2:1
4. Bezpośrednie starcie drużyn

I. Przebieg rund finałowych

Co do zasady, rundy finałowe przebiegają podobnie jak rundy eliminacyjne. Zasadnicze różnice opisane są poniżej.

- a) 1/16 finału odbywa się w **dwumeczu**. Oznacza to, że drużyny debatują ze sobą dwa razy, na dwie różne tezy. Do 1/8 finału wchodzi drużyna która wygrała dwukrotnie, lub, w

przypadku remisu (każda z drużyn wygrała raz) drużyna z większą ilością punktów indywidualnych w dwumeczu.

- b) W przypadku, w którym liczba punktów indywidualnych i tak nie rozwiązałaby wyniku dwumeczu, do 1/8 przechodzi drużyna, która przekonała większą liczbę sędziów (tj. przykładowo pierwsza z debat zakończyła się wynikiem 3:0, a druga debata wynikiem 2:1 do 1/8 finału przechodzi drużyna, która sumarycznie przekonała 5 sędziów)
- c) W przypadku, w którym wyżej wskazane kryteria nie rozwiązałaby wyniku dwumeczu, do 1/8 przechodzi drużyna z większą liczbą punktów indywidualnych z rund kwalifikacyjnych.
- d) Ostatnim z kryteriów rozstrzygających o wyniku dwumeczu, w przypadku, w którym poprzednio wskazane kryteria nie pozwoliłyby wyłonić zwycięzcy - do 1/8 finału przechodzi drużyna, która sumarycznie podczas turnieju dostała mniej punktów ujemnych.
- e) Od 1/8 finału mówcy mają **6 minut** na wypowiedź.

Mecz o 3 miejsce oraz finał są rundami, których tezy drużyny poznają godzinę przed debatą. W ciągu tej godziny wszyscy członkowie drużyny przygotowują się do debaty sami, bez obecności osób trzecich (w tym nauczycieli/tutorów). W przypadku, w którym dwie drużyny z jednej szkoły będą debatowały na tym etapie, nie mogą one przygotowywać się razem. Podczas tego przygotowania drużyny mogą korzystać ze źródeł przygotowanych i wydrukowanych, ale **nie mogą** korzystać z internetu.

J. Indywidualna klasyfikacja mówców

Indywidualna klasyfikacja osób mówiących, jest wyróżnieniem dla osób które uzyskają najlepszy wynik indywidualny w trakcie trwania turnieju. Wynik indywidualny jest średnią punktów indywidualnych z wszystkich przedebatowanych rund do ćwierćfinału włącznie. Dodatkowo, aby być klasyfikowanym, należy wziąć udział w co najmniej 4 rundach.

K. Ewentualne spory

W przypadku sporów związanych z zasadami zamieszczonymi w tym poradniku, za ich rozwiązanie odpowiada zespół merytoryczny. Gdy nie jest to możliwe (np. spór ma miejsce w trakcie debaty/tuż przed nią), za rozwiązanie sporu odpowiada ostatecznie sędzia główny tej debaty.

II. Rodzaje tez w debacie oksfordzkiej

A. Teza o wprowadzeniu polityki (ang. policy)

np. Należy zalegalizować użycie dopingu w sporcie; W Polsce należy wprowadzić przymus wyborczy; Do końca edukacji na poziomie średnim, należy zrezygnować z ocen w szkołach

Cechą charakterystyczną dla tego rodzaju tezy jest pojawienie się słowa **“należy”**, następującego po nim czasownika np. **zalegalizować, wprowadzić, zakazać itp.** oraz czasami konkretnego miejsca, w którym polityka powinna zostać wykonana. W przypadku tez pierwszoosobowych pojawiać się będzie sam czasownik po aktorze.

W tej debacie rozważa się wprowadzenia do realnego świata polityki/rozwiązania z tezy. Zawsze zakłada się, że działanie z tematu da się legalnie wprowadzić (są pieniądze, parlament się zgodzi itp.).

Ciężarem dowodu po stronie propozycji w temacie o wprowadzeniu polityki, jest zarysowanie tzw. **modelu, czyli konkretnej wizji realizacji danego rozwiązania**. Model nie może być abstrakcyjny, musi być **intuicyjny, prawdziwy oraz równy dla obu drużyn**. Jeśli drużyna propozycji nie wprowadzi swojego modelu, drużyna opozycja ma prawo zarysować swoją własną wizję modelu w tej debacie. Model nie może być zbyt ograniczający. Na przykład w tezie “Należy zakazać sprzedaży alkoholu” drużyna propozycji wprowadziłaby model nie będący fair, gdyby określiła że “Zakazujemy sprzedaży po 22:00 w centrach dużych miast”.

Drużyna propozycji powinna pokazać: jaki problem zostanie rozwiązany dzięki wprowadzeniu polityki z tezy, dlaczego ona zadziała, jakie pozytywy wypłyną z tego działania oraz czemu ich model jest najlepszym możliwym rozwiązaniem problemu.

Strona opozycji powinna udowadniać, że model propozycji nie rozwiąże problemu, albo że negatywne skutki które za sobą przyniesie będą większe niż zalety. Drużyna opozycji może również wprowadzić swój własny model, tzw. kontrmodel, ale musi się on całkowicie wykluczyć z modelem propozycji, wymagać takiej samej ilości środków oraz lepiej rozwiązywać problemy w debacie.

B. Teza powinnościowa

np. Powinno się finansować tworzenie i dostęp do realistycznych androidów, które symulują romantyczne relacje; W przypadku kryzysów gospodarczych, państwa powinny priorytetyzować wspieranie obywateli ponad wspieranie przedsiębiorstw

Cechą charakterystyczną dla tego typu tez jest sformułowanie **“powinno się”**. Tezy powinnościowe często wskazują na konkretny podmiot, który posiada powinność np. państwo, ruch społeczny czy osobę.

W tego typu temacie, debatancki oceniają co jest dobre dla ogółu, jakie są pozytywy i negatywy danego rozwiązania.

W chwili gdy w tezie wskazany jest podmiot, debata dodatkowo będzie dotyczyć kwestii czy to on konkretnie powinien zająć się działaniem z tezy. Taki podmiot może posiadać szczególną powinność, moralną obligację czy zobowiązania, aby daną czynność wykonać bądź też jej nie wykonywać.

Podobnie jak w przypadku tez policy, drużyna propozycji może zaproponować model, przedstawiający sposób wprowadzenia danego rozwiązania. Będzie on wiążący dla drużyny przeciwnej, o ile będzie równy, sprawiedliwy i oddający ideę tezy. W przypadku nie zrobienia tego przez propozycję, zadanie to może przejąć drużyna opozycji. Opozycja może także wprowadzić kontrmodel, o ile będzie on w pełni wykluczający się z modelem propozycji oraz będzie wymagał takich samych środków (np. pieniężnych), jak model drużyny propozycji.

C. Teza ewaluacyjna, “szkód i korzyści”, “należy popierać/sprzeciwiać się”

np. Instytucja świadka koronnego w polskim procesie karnym przynosi więcej szkód niż korzyści; Wprowadzenie minimalnej stawki CIT na świecie przyniosłoby więcej korzyści niż szkód;

Cechą charakterystyczną dla tego rodzaju tezy jest pojawienie się sformułowania “więcej/mniej szkód niż korzyści” bądź “należy popierać”.

W takim temacie, debata dotyczy prawdziwości danego stwierdzenia. Ciężarem dowodu obu drużyn jest ocenienie negatywnych i pozytywnych skutków danego zjawiska, czyli wskazanie szkód i korzyści. Zjawisko mogło już wywołać dobre/złe skutki, albo dopiero zajdą one w przyszłości. Warto pamiętać, że nigdy nie będzie samych korzyści czy negatywnych wynikających z danego rozwiązania, dlatego w tego typu tezie, drużyny powinny porównać i zważyć oba skutki na swoją korzyść.

W tematach “należy popierać”, warto zwrócić dodatkowo uwagę na pryncypialne znaczenie danych rozwiązań z tezy, czy są one słuszne etycznie.

D. Teza pierwszoosobowa

np. Jako jednostka z gen z wyprowadził(a)bym się z Polski na zawsze, Jako Koreańczyk/Koreanka wolałbym/wolałabym wieść przeciętne, anonimowe życie ponad karierę gwiazdy K-popu, Jako rodzic posłałbym swoją córkę do szkoły tylko dla dziewcząt

W tego typu temacie cechą charakterystyczną jest słowo “jako” oraz wskazany aktor, z perspektywy którego debatancki będą oceniać skutki podjęcia danego działania. W tej debacie, mówcy nie patrzą na skutki dla ogółu, a tylko i wyłącznie dla aktora z tezy. Nie oznacza to jednak, że argumenty muszą dotyczyć tylko egoistycznych interesów aktora. Dla przykładu w tezie “Jako rodzic posłałbym swoją córkę do szkoły tylko dla dziewcząt”, drużyny mogą

wykazywać, że z perspektywy rodzica ważną wartością jest szczęście jego dziecka, a następnie argumentować, po której stronie debaty będzie ono lepiej spełnione.

Cieżarem dowodu obu drużyn jest rozważenie, czy podjęcie danego działania byłoby korzystne dla aktora, patrząc na skutki, które ono przyniesie z jego perspektywy. Co ważne, drużyny nie mają za zasadnie wykazać prawdopodobieństwa podjęcia danego działania przez aktora, tylko udowodnić, dlaczego aktor uważa, że byłoby ono dla niego dobre i spełniało jego interes. W tym celu drużyny powinny przedstawiać charakterystykę aktora tzn. jego wartości, interesy, wiedzę, etykę itp., a następnie udowodnić ich spełnienie w swojej argumentacji.

Teza “w interesie”

np. W interesie UE jest położenie większego nacisku na rozwój pozytywnych relacji z Chinami, nawet kosztem pogorszenia się relacji z USA, W interesie ruchów społecznych jest odrzucenie narracji gloryfikującej przemoc

Cechą charakterystyczną dla tego typu tematów jest sformułowanie “w interesie”.

W tego rodzaju debacie, rozważa się to co będzie najlepsze dla danego aktora, ale nie z jego osobistej perspektywy, a z punktu widzenia neutralnego obserwatora. Oznacza to, że można identyfikować potrzeby i interesy danej grupy, należy je też uprawdopodobnić, ale nie patrzy się na czynniki takie jak ich stan wiedzy o danym zjawisku czy osobiste wartości.

E. Teza retrospektywna, “żałuje”

np. Należy żałować narracji zgodnie z którą w trakcie Świąt Bożego Narodzenia istnieje zwyczaj obdarowywania się prezentami; Należy żałować wyboru Joe Bidena na kandydata Partii Demokratycznej na prezydenta w 2020 roku; Należy żałować narracji mówiącej, że studia takie jak prawo i medycyna są przyszłościowe i dają pewną pracę

Cechą charakterystyczną dla tego typu tezy jest sformułowanie “należy żałować”.

W tego typu temacie drużyny rozważają istnienie alternatywnego świata, w którym zdarzenie z tezy nie miało miejsca i porównują go ze statusem quo, czyli normalnym światem. Zadaniem drużyn jest porównanie jakie skutki niosą za sobą dwa światy i który ze światów jest lepszy.

Cieżarem dowodu propozycji w takiej tezie jest nie tylko zarysować jak alternatywny świat bez zdarzenia w tezie będzie wyglądał, ale również uprawdopodobnić dlaczego właśnie w taki sposób. Jeśli propozycja nie zarysuje wizji alternatywnego świata, drużyna opozycji ma prawo to zrobić. Alternatywny świat powinien być rzeczywisty i równy dla obu drużyn. Ciężarem dowodu opozycji jest obrona statusu quo.

F. Teza porównawcza, “x lepsze od y”, “lepszy byłby świat”

np. W państwach post rewolucyjnych technokracja jest lepsza do demokracji; Sława jest lepsza ponad zwykłe, anonimowe życie, Lepszy byłby świat, w którym pojęcie boga nigdy nie powstało

Cechą charakterystyczną dla tego typu tematu, jest pojawienie się w niej porównania dwóch rzeczy/sytuacji/działań, “x od y”, bądź porównania dwóch światów przez sformułowanie “lepszy byłby świat”.

W tej debacie, obie drużyny muszą porównywać skutki, które niosą za sobą działania/sytuacje/światy bezpośrednio z tymi, które niosą za sobą działania/sytuacje/światy przeciwników.

W chwili, w której w tezie nie zostanie wskazany do porównania drugi, konkretny świat, zakłada się że porównujemy ten pierwszy ze statusem quo.

G. Teza prospektywna, “należy mieć nadzieję na [X]”

np. Należy mieć nadzieję na opuszczenie Unii Europejskiej przez Polskę; Należy mieć nadzieję na odbycie się Sądu Ostatecznego; Należy mieć nadzieję na odkrycie życia pozaziemskiego

Cechą charakterystyczną dla tego typu tezy jest sformułowanie “należy mieć nadzieję na [X]”. W tym typie tezy zadanie debatantów polega na normatywnym porównaniu dwóch światów - takiego, w którym [X] na pewno się wydarzy i takiego, w którym [X] się nie wydarzy (gdzie [X] jest zdefiniowanym w tezie zjawiskiem mającym miejsce w przyszłości). Debacie podlegają **wyłącznie skutki wystąpienia bądź nie wystąpienia danego zjawiska**, ciężarem dowodu drużyn **nie jest zatem wykazanie prawdopodobieństwa jego zajścia**.

Dla przykładu w tezie “Należy mieć nadzieję na opuszczenie Unii Europejskiej przez Polskę”, propozycja musi wykazać, że świat, w którym Polska opuszcza Unię Europejską jest lepszy niż świat, w którym pozostaje w jej strukturach. Zupełnie nieistotne jest natomiast, który z tych światów jest bardziej prawdopodobny.

Drużyny nie mogą arbitralnie założyć ram czasowych i są one przedmiotem debaty. Zachęca się jednak drużyny do osiągnięcia konsensusu w tej kwestii i podważania ram czasowych wyłącznie, jeśli zostaną zdefiniowane w sposób znacząco nieracjonalny. Dla przykładu, w tezie “Należy mieć nadzieję na opuszczenie Unii Europejskiej przez Polskę”, nierozsądnym jest zarówno założenie, że stanie się to jutro, jak i stwierdzenie, że stanie się to za 500 lat, a drużyny powinny debatować o racjonalnie zdefiniowanej bliskiej przyszłości.

Drużyny mogą analizować warunki konieczne dla zajścia danego zjawiska, które nazywa się **“warunkami wstępnymi”**. Jeśli drużyny udowodnią istnienie jakiegoś warunku wstępnego, jest on **tak samo prawdziwy (symetryczny) w światach obu drużyn**. Dla przykładu, jeśli w tezie “Należy mieć nadzieję na opuszczenie Unii Europejskiej przez Polskę” drużyny udowodnią, że Polska opuści Unię Europejską jedynie po wybraniu skrajnie prawicowego rządu, debata będzie się rozgrywać między światem, gdzie Polska ze skrajnie prawicowym rządem opuszcza UE oraz światem, gdzie Polska ze skrajnie prawicowym rządem pozostaje

w UE, a nie między skrajnie prawicowym rządem opuszczającym UE i lewicowym rządem pozostającym w UE.

H. Teza spekulacyjna, “należy przewidywać [X]”

np. Należy przewidywać, że w ciągu najbliższych 50 lat Unia Europejska przekształci się w państwo federacyjne; Należy przewidywać, że Joe Biden uzyska reelekcję; Należy przewidywać, że Niemcy nie spełnią swoich celów klimatycznych

Cechą charakterystyczną dla tego typu tezy jest występowanie zwrotu “Należy przewidywać [X]”. W tym typie tezy zadaniem drużyny jest analityczne **udowodnienie, czy [X] się wydarzy** (gdzie [X] jest zdefiniowanym w tezie zjawiskiem mającym miejsce w przyszłości). Ciężarem dowodu drużyny **nie jest** natomiast **moralna ocena zjawiska [X]**.

Dla przykładu w tezie “Należy przewidywać, że Niemcy nie spełnią swoich celów klimatyczny” nieistotnym jest, czy Niemcy powinny to zrobić bądź jakie będzie to miało dla nich skutki. Drużyny powinny natomiast skupić się na wykazywaniu, że na podstawie informacji, które posiadamy o Niemcach i ich polityce (na moment ogłoszenia tezy) spełnienie przez nich celów klimatycznych jest bądź nie jest prawdopodobne. Oznacza to, że sędziowie oceniają perswazyjność drużyny na podstawie tego, jak bardzo prawdopodobne jest zajście zjawiska [X], a nie na podstawie tego, czy skutki zjawiska [X] są pożądane.

III. MODEL I DEFINICJE

A. Zasady ogólne

Model to pojęcie oznaczające w jaki sposób drużyna propozycji wyobraża sobie działanie wskazanej w tezie polityki. Jeśli teza wymaga przedstawienia modelu, to musi on pojawić się na pierwszej mowie drużyny propozycji. Druga mowa może wносить pewne klaryfikacje odnośnie działania modelu w odpowiedzi na zarzuty ze strony opozycji, jednak nie powinna ona wprowadzać nowych elementów modelu ani zmieniać jego zasady działania.

Drużyna propozycji również ma obowiązek **zdefiniowania tezy**. Debata jest o tym, co zostało zdefiniowane, nie o tym, co inne osoby będące w pokoju myślą o danych słowach zawartych w tezie.

Osoba wygłaszająca pierwszą mowę propozycji powinna upewnić się, że teza została odpowiednio zdefiniowana.

Definicja powinna być na poziomie skomplikowania w zależności do zniuansowania kwestii w danej tezie. Jest usprawiedliwione aby wykluczać z debaty skrajne lub ekstremalne przypadki (np. zakazanie operacji plastycznych w tezie “Należy zakazać chirurgii plastycznej” z wyłączeniem operacji dla ofiar pożarów). Jeżeli Zespół Merytoryczny chce,

aby debata była o konkretnych, rzadkich przypadkach, to zostanie to uwzględnione w tezie. Przykładowo, jeżeli teza brzmi “Należy umożliwić osobom odbywającym karę więzienia głosowanie w wyborach powszechnych”, a drużyna propozycji przedstawi definicję “umożliwienia głosowania tylko osobom, których wyrok kończy się w dniu wyborów”, to jest to znaczące uchybienie tezie, które uniemożliwia debatę o większości przypadków wprost wynikających z tezy, która nie zakłada żadnej, specyficznej grupy społecznej spośród więźniów.

Jeżeli drużyny zechcą aby debata wykluczała pewne przypadki, o których może być debata, to powinny zaprezentować jasne kryteria na podstawie których wyłączają te przypadki i uzasadnić dlaczego to robią. Co ważne, przedstawione wykluczenia nie powinny wykluczać drużyny przeciwnej ze sprawiedliwej debaty - pozostałe przypadki muszą być dostępne dla obu stron i umożliwiać argumentację “za” i “przeciwko”.

Przykładowo, drużyna propozycji może stwierdzić, że dana teza odnosi się przede wszystkim do państw rozwijających się - są one z jakiegoś przytoczonego powodu najistotniejsze. To nie oznacza, że argumentacja i konkluzje odnoszące się do państw rozwiniętych automatycznie są poza debatą i nie powinny być oceniane; zależy to przede wszystkim od tezy, która - po przeprowadzonych wykluczeniach - w dalszym ciągu powinna pozwalać na równą debatę po obu stronach. Jeżeli sugestie wykluczające pewien areal argumentacyjny nie sprawiają, że teza staje się niedebatowalna dla jednej ze stron, to taka definicja może być uzasadniona. Jednakże, zaleca się unikanie zbyt daleko idących ograniczeń tezy.

Dopóki teza nie stanowi inaczej, definicja nie powinna odnosić się do specyficznego miejsca lub czasu. Istnieją jednak tezy, które do pewnego stopnia mogą ograniczać miejsce ze względu na np. możliwości państwa; w tezie “Należy umożliwić sprzedawanie głosów innym osobom w wyborach powszechnych” zaprezentowana polityka ma sens tylko w państwach, które choć w minimalnym stopniu pozostają demokratyczne.

Definiowane tezy ustawiającej debatę w konkretnym czasie jest niedozwolone. Przykładowo, drużyna propozycji w tezie “Należy zakazać upubliczniania procesów celebrytów” nie może odnosić tezy do jednego, konkretnego procesu z przeszłości i tworzyć sporu, czy w trakcie tego konkretnego procesu powinniśmy nie upubliczniać rozpraw sądowych. Jednakże, zaproponowanie specyficznej skali czasu, w trakcie którego proces implementacji rozwiązania ma miejsce, jest dozwolone; przykładowo, w tezie “Należy znacjonalizować przedsiębiorstwa zajmujące się wydobywaniem i przetwórstwem metali ziem rzadkich” propozycja może proponować 2-letni okres w trakcie którego poszczególne elementy przedsiębiorstwa (np. kopalnie, biura, fabryki itd.) będą znacjonalizowane. Niedozwolonym jest jednak proponowanie rozwiązania, które zakłada wprowadzenie go w życie “po 10-20 latach kiedy wszystkie kraje nim objęte z łatwością spełnią jego wymogi”.

B. “Wiewiórka”

Definicja może być niepoprawna w momencie w którym ucieka od lub uchybia ciężarowi dowodowemu tezy. Jest to tzw. “Wiewiórka”.

Definicja może być uznana za “Wiewiórkę” kiedy jest sprzeczna ze słowami zawartymi w tezie. Przykładowo, jeśli teza brzmi “Należy zdelegalizować posiadanie wszystkich broni palnych”, a propozycja stwierdzi, że “zdelegalizuje posiadanie tylko ciężkich karabinów maszynowych”, to sprzeczność zachodzi wprost, gdyż teza zakłada delegalizację wszystkich.

Definicja może zostać uznana za “Wiewiórkę” również wtedy, kiedy uniemożliwi ona debatowanie. Przykładowo, jeśli w tezie “Należy żałować zwycięstwa Joe Bidena w wyborach prezydenckich w USA” propozycja stwierdzi, że debata jest tylko o negatywnych następstwach zwycięstwa, to uczyni debatą tautologią, gdyż wyklucza w ten sposób możliwość argumentowania o pozytywnych następstwach zwycięstwa i ważenie tych następstw ze sobą w konsekwencji staje się bezsensowne.

Jeżeli drużyna oprze swoją argumentację tylko na “Wiewiórce”, a ich definicja zostanie podważona, ich argumenty również powinny być ocenione przez pryzmat tego podważenia. Jeżeli jednak drużyna oprze swoją argumentację również w oparciu o usprawiedliwioną, roboczą definicję (zaprezentowaną przez drużynę przeciwną), to należy je ocenić przez pryzmat ich jakości.

C. Niejasne definicje

Niejasna definicja nie odpowiada w pełni na kwestie poruszane w tezie lub w sposób niekompletny opisuje wprowadzoną politykę. Nie oznacza to, że drużyna propozycji powinna wytłumaczyć absolutnie wszystko (np. napisać całą ustawę o wyborach powszechnych), lecz pewne kwestie muszą być poruszone, w szczególności: kto implementuje politykę, wobec jakich osób polityka się aplikuje, okoliczności w jakich zostanie wprowadzona oraz co się stanie, jeśli ktoś zdecyduje się nie stosować do wprowadzonej polityki.

Niejasna definicja nie oznacza, że drużyna automatycznie przegrywa debatę a jej argumenty nie powinny być brane pod uwagę. Tym różni się od otwartego zaprzeczenia tezie, gdyż pozostawia ona dużo pól do interpretacji, przez co ciężko samodzielnie ocenić wpływ danego rozwiązania jeśli jest ono niedokładnie przedstawione.

Jeśli niejasne definicje tezy zostaną przedstawione, drużyna przeciwna nie może ich po prostu zignorować - w dalszym ciągu powinna uzasadniać, dlaczego na bazie niejasnej definicji można wywnioskować różne interpretacje i to na ich podstawie tworzyć argumentację.

D. Kwestionowanie definicji

Jeśli po pierwszej mowie propozycji pojawią się istotne błędy w definiowaniu tezy, to pierwsza mowa opozycji może zakwestionować zaprezentowane stanowisko.

Kwestionowanie definicji może mieć miejsce, kiedy jest ona “wiewiórką” lub kiedy znacznie ogranicza możliwość debatowania drugiej stronie.

Zakwestionowanie definicji musi zostać uzasadnione. Po uzasadnieniu, dlaczego dane rozumienie tezy jest nieusprawiedliwione, pierwsza mowa opozycji może:

- a) poprzestać na uzasadnieniu, że zaproponowana definicja jest problematyczna z XYZ powodów, a następnie, mimo tego, zgodzić się na debatowanie tezy w taki sposób. W tym scenariuszu debata jest sędziowana normalnie.
- b) zredefiniować tezę. W tej sytuacji właściwa definicja powinna zostać zaproponowana, a następnie należy rozpocząć argumentację przeciwko tezie. W przypadku wyboru tego scenariusza zaleca się rozważanie strategii argumentacyjnej “nawet jeśli” wobec racji przeciwnej drużyny celem zaangażowania się w spór w bardziej komplementarnym stopniu.

IV. PANEL SĘDZIOWSKI I SĘDZIOWANIE

X Mistrzostwa Polski Debat Oksfordzkich wprowadzą parę zmian w tym, jak ma wyglądać panel sędziowski. Po pierwsze, sędziowie nie będą proszeni o indywidualne wypełnienie karty sędziowskiej, a **każdy pokój będzie miał jeden kartę, którą sędziowie wypełniają wspólnie**. Sędziowie powinni więc podczas narady **dojść do konsensusu lub zarządzić głosowanie**, poprzedzone dokładną dyskusją na temat ocenianej debaty. **Panele na rundach eliminacyjnych MPDO zakładają 15 minut na dyskusję, werdykt i wpisanie punktów indywidualnych mówców.**

W przypadku niezgody wśród panelu sędziowskiego co do wyniku debaty, po dyskusji **sędzia główny debaty zasądza głosowanie**. Panele w rundach eliminacyjnych będą w zdecydowanej większości trzyosobowe, mogą się na nich pojawić sędziowie trainee. **Sędzia główny i sędzia pomocniczy (wing) mają prawo głosu**, natomiast gdyby w debacie był sędzia uczący się (trainee) nie ma on wtedy prawa głosu, ale powinien być maksymalnie włączony w poprzedzającą głosowanie dyskusję. Wygrywa ta drużyna, na którą głosuje większość sędziów (czyli np. dwóch sędziów pomocniczych może przegłosować sędziego głównego). W wyjątkowych przypadkach, gdyby na turnieju pojawiły się panele parzyste a głosowanie zakończy się remisem (1:1, 2:2, etc.) - głos sędziego głównego jest głosem przeważającym.

Po głosowaniu, sędziowie są zobowiązani wypełnić kartę sędziowską, gdzie wpisują indywidualne punkty mówców. **Drużyna, która wygrała debatę, musi mieć sumarycznie więcej punktów mówców niż drużyna przegrywająca.** Indywidualnie, najlepszy mówca debaty może być w drużynie przegrywającej, ale ta drużyna jako całość nie może mieć więcej punktów niż drużyna która wygrywa. Na tegorocznym MPDO stosowana będzie nowa skala, w której maksymalna ilość punktów mówców, jaką może zdobyć drużyna to 80(20 punktów na mówcę).

Poniżej przedstawione zostały dokładne rady odnośnie panelu - zarówno dla sędziów głównych jak i sędziów pomocniczych/sędziów trainee.

A. Jak powinna przebiegać narada - panel z perspektywy sędziego głównego

- Rozpocznij dyskusję od zapytania czy wszyscy paneliści mają wstępny werdykt czy potrzebują chwilę na uporządkowanie myśli. Jeśli paneliści potrzebują czasu (albo Ty sam), daj im 30 sekund do minuty, a następnie przejdź do zapytania po kolei o wstępne werdykty.
- Paneliści nie muszą być bardzo pewni swojej decyzji, lecz dobrze by było zebrać wstępną od wszystkich. Jeśli jakiś panelista naprawdę nie jest w stanie podać werdyktu, przejdź do następnej osoby.
- Niezależnie od tego czy Wasze werdykty są zgodne ze sobą czy sprzeczne, wynik debaty powinien zostać przedyskutowany i potwierdzony.
- Pytaj swoich panelistów o bezpośrednie porównania i ich zdanie na temat debaty. Pilnuj, aby nie streszczali debaty ani nie skupiali się tylko na jednej drużynie, a dokładnie porównywali punkty sporu w debacie i odpowiadali na Twoje pytania. Możesz przerwać osobie w panelu gdyby nie odnosiła się do pytań ale pamiętaj, że Twoim obowiązkiem jest zarówno pilnowanie czasu jak i upewnienie się że każdy jest odpowiednio włączony w dyskusję nad werdyktem. Po zakończeniu wypowiedzi jednego panelisty możesz zapytać w jaki sposób odniósłby się do tego drugi, albo sam skomentować wypowiedź. Bardzo ważne, aby paneliści byli maksymalnie zaangażowani w dyskusję, ale w niej nie dominowali. To sędzia główny odpowiada za przebieg narady, w każdej chwili może komuś dać albo również zabrać głos.
- Przykładowe pytania jakie możesz zadawać jako sędzia główny to np.:
 - Jaki argument wprowadza ta drużyna, który wg Ciebie jest wygrywający?
 - W którym momencie drużyna X udowadnia argument A?
 - Jak drużyna X waży argument A?
 - Czy drużyna Y odnosi się do tego argumentu drużyny X i waży go i/lub zbija?

- Jeśli narada dobiega końca (minie około 12 minut) i nie doszłście do konsensusu BEZWZGLĘDNIIE powinienes zarządzić głosowanie i przejść do uzupełniania karty oceny, niezależnie od potencjalnego splitu (split to wynik, z którym nie zgadzają się wszyscy sędziowie, np. 2 do 1, 3 do 1, etc.).
- Punktacja jest uzgadniana razem, czytajcie kartę oceny i obowiązujące w niej kryteria dokładnie na głos. Dostosujcie taką punktację, która najlepiej odzwierciedla umiejętności mówcy w debacie. Jeśli jakiś panelista znacząco sprzeciwia się przyznania danej ilości punktów, wysłuchaj jego zdania, ale nie przedłużaj dyskusji i podejmij decyzję w zależności od twojej intuicji.
- Pod koniec panelu, jeśli macie czas, możesz ustalić z panelistami przebieg informacji zwrotnej. Zapytaj czy mają konkretne uwagi dotyczące debaty, które warto w niej poruszyć. W przypadku, gdy jako sędzia główny jesteś w mniejszości i paneliści Cię przegłosowali, **możesz wskazać panelistę który udzieli informacji zwrotnej dla drużyn**.
- Pamiętaj, że zarządzanie czasem jest najważniejszą umiejętnością, jakiej sędzia główny musi się nauczyć. Za długie panele sprawiają, że sędziowie zaczynają sobie dopowiadać i zapominać o realnym przebiegu debaty, co jest niekorzystnego dla sprawiedliwego jej ocenienia.
- Pamiętaj, prowadząc panel (w szczególności na eliminacjach, które odbywają się w formie zdalnej) aby sprawdzić, czy macie w panelu sędziego sędziów trainee i czy są oni obecni na debacie i naradzie. Włączajcie aktywnie sędziów trainee w dyskusję na panelu i odnoście się do nich z szacunkiem - pomimo mniejszego doświadczenia są oni ważnym elementem turnieju i panelu sędziowskiego. Nie zapominajcie też o wypełnieniu ankiety na sędziów trainee.

B. Sędziowie pomocniczy i sędziowie trainee

W trakcie sędziowania debaty możesz, oprócz sędziego głównego, znaleźć się w roli sędziego bocznego/pomocniczego (tzw. Wing) lub sędziego uczącego się (tzw. Trainee). Jakie jest rozróżnienie pomiędzy tymi dwiema rolami?

- **Wing** jest sędzią który może i powinien udzielać się w dyskusji panelowej jak i, jakby doszło do głosowania, **posiada prawo głosu**. Oznacza to, że dwóch sędziów wing może przegłosować sędziego głównego (chaira).
- **Sędzia trainee** jest sędzią który może i powinien udzielać się w dyskusji panelowej ale **nie posiada prawa głosu jakby doszło do głosowania**. Z założenia sędzia trainee się uczy. W przypadku dobrego występu sędziowskiego i pozytywnych opinii od sędziów głównych, sędzia trainee może zostać promowany do winga, a potem nawet i chaira.

Po pierwsze, najważniejszym obowiązkiem i prawem winga i trainee jest uczestnictwo w panelu. Obowiązkiem sędziego głównego jest zapewnienie wam czasu do wypowiedzania się, w granicach

tego ile cały panel ma trwać. Waszym obowiązkiem jest odpowiadać na pytania sędziego głównego, ale macie prawo też wyrażać chęć wypowiedziania się gdy sędzia mówi albo inna osoba się wypowiada. Sędzia główny powinien tak zarządzać dyskusją, by każdy był w nią odpowiednio włączony.

Jako cały panel macie 15 minut na dojście do werdyktu i przyznanie punktów indywidualnych. To wbrew pozorom mniej czasu, niż się wydaje. Starajcie się w związku z tym by wasze odpowiedzi na pytania sędziego głównego jak najlepiej adresowały jego wątpliwości. **Odpowiadajcie bezpośrednio – podsumujcie, jeśli jesteście proszeni o podsumowanie a porównujcie, gdy jesteście proszeni o porównanie.**

Pamiętajcie przy okazji, że niezależnie od tego jakim rodzajem sędziego jesteście, powinniście być włączeni w dyskusję. Zadaniem sędziego głównego nie jest ‘wytłumaczyć wam’ jaki werdykt jest słuszny, ale zadaniem całego panelu jest dojście do werdyktu. Niekoniecznie musi być to werdykt jednomyślny – natomiast wszyscy powinniście uczestniczyć w dochodzeniu do niego.

Zwróćcie uwagę, że każdy z was może posiadać wszystkie te role podczas jednego turnieju. Można z sędziego trainee przejść na sędziego pomocniczego i na sędziego głównego. Bycie sędzią głównym na pierwszej rundzie i sędzią pomocniczym (wingiem) na trzeciej nie oznacza też niczego złego - **chcemy sprawdzić wiele osób w roli sędziów głównych i wingów, tak aby brejk sędziowski był jak najbardziej merytoryczny.**

V. SĘDZIOWANIE DEBATY

Niezależnie od tego, jakim sędzią jesteście waszym najważniejszym zadaniem jest ocenić, kto wygrał debatę. Jak więc o tym zdecydować? Najprościej, jednym zdaniem, **można powiedzieć że debatę wygrywa ta drużyna, która jest bardziej przekonująca broniąc swojego stanowiska w debacie, biorąc po uwagę ciężary dowodu i zasady debaty.**

A. Bycie przekonującym

Sędziowie oceniając debaty powinni ocenić, jako przeciętnie odczytany obywatel (więcej o nim niżej), która drużyna była podczas debaty bardziej przekonująca. Perswazyjność w debacie oksfordzkiej zależy od paru czynników:

- Przede wszystkim od tego jak dobrze drużyna i jej mówcy udowadniają, że ich argumenty są zarówno prawdziwe (analiza), jak i ważne (ważenie) w danej debacie. Argumenty te muszą też posiadać związek z tezą, spełniać ciężary dowodu tezy (np. w tezie powinnościowej- czemu dany aktor ma powinność zrobić daną rzecz).
- Na perswazyjność wpływa też retoryka- czy mowa danego mówcy jest spójna, klarowna i przejrzysta, ma odpowiednią strukturę i czy jest zrozumiała dla odbiorcy.
- Oprócz tego, przy każdym indywidualnym mówcy na to, czy jest on przekonujący wpływa też wypełnienie przez niego roli (przykładowo, nawet najlepiej zrobione NOWE argumenty wypowiedziane podczas mowy czwartego mówcy nie będą przekonujące, gdyż jest to poza zakresem tego, co wolno robić temu mówcy).
- Na perswazyjność drużyny jako całości wpływa jeszcze jej taktyka i zaangażowanie z przeciwnikiem - tzn. czy drużyna odpowiada na argumenty drugiej strony, czy angażuje się z nimi, czy waży swoje argumenty z argumentami przeciwników. Drużyna nie może być też wewnętrznie sprzeczna, a ewentualna sprzeczność wpływa na to, czy jest ona przekonująca. Tego fragmentu mowy, który jest sprzeczny z poprzednim, należy jako sędzia nie brać pod uwagę.

VI. PRZECIĘTNIE OCZYTANY OBYWATEL

W większości dziedzin życia perswazyjność jest wysoce subiektywna – stopień, w jakim jesteśmy do czegoś przekonani jest odzwierciedlony przez nasze obecne przekonania, osobiste preferencje estetyczne lub stylistyczne, szczególne interesy i tak dalej. Byłoby problematyczne, gdyby debata była oceniana tak subiektywnie – wyniki byłyby zależne zarówno od tego kim byli sędziowie, jak i od strony reprezentowanej przez dyskutantów; wszak dana strona może reprezentować poglądy, z którym sędzia inherentnie się nie zgadza.

W związku z tym, na tyle na ile jest to możliwe w granicach rozumu, sędziowie oceniają jakość perswazji przemówień według zestawu wspólnych kryteriów oceniania, a nie według własnych poglądów na dany temat. W szczególności sędziowie są proszeni o wyobrażenie sobie siebie tak, jakby byli hipotetyczną postacią „przeciętnie czytanego obywatela” (czasami określanej również jako „przeciętnie rozsądna osoba” lub „zwykły, inteligentny wyborca”).

A. Fakty, wiedza i specyficzny język

Zwykły, inteligentny wyborca ma wiedzę, jakiej można oczekiwać od kogoś, kto regularnie czyta, lecz dokładnie nie zapamiętuje, prasę dziennikarską o ogólnej tematyce z ostatniego roku. Taka osoba nie czyta i nie zna literatury fachowej, nie posiada wiedzy specjalistycznej i tym podobnych. Innymi słowy, jest to osoba posiadająca szeroką, lecz nie głęboką wiedzę. W dyskusji z pewnością mogą pojawić się odwołania do przykładów, faktów i szczegółów, których przeciętny inteligentny wyborca nie jest świadomy, w związku z czym na osobach debatujących spoczywa ciężar ich tłumaczenia, gdyż cytowanie nie jest uznawane za perswazyjne.

Chociaż przeciętnie rozsądna osoba może nie wiedzieć wiele na określony temat według standardów niektórych dyskutantów, to z jej perspektywy możliwym jest zrozumienie złożonych koncepcji, faktów czy argumentów jeśli zostaną one wyjaśnione.

W sytuacji w której przytaczane przykłady nie są wyjaśnione, sędziowie powinni odrzucić poruszane w debacie treści, nawet gdy ich faktyczny poziom wiedzy i zrozumienia na to pozwala, jeśli nie zostały one wytłumaczone przez mówców tak, aby być zrozumiałymi dla przeciętnie czytanego obywatela. Sędziowie powinni odważnie stosować tę zasadę, gdyż jej niestosowanie byłoby niesprawiedliwe wobec drużyny przeciwnej i drużyn debatujących w innych pokojach.

Co istotne, zwykły, inteligentny wyborca “bierze się znikąd”, a nie skąd pochodzi konkretna osoba w panelu sędziowskim. Co za tym idzie, “lokalne przykłady”, wymagające mniej wyjaśnienia, są obcym dla sędziów konceptem. Niezależnie od tego kim jesteś i skąd pochodzisz należy założyć, że sędziowie są skądinąd.

W związku z powyższym, przeciętnie czytany obywatel nie zna terminów technicznych, których znajomość wymaga konkretnego stopnia naukowego. Do pewnego stopnia można zakładać, że słownictwo to jest znane na podstawie jakiegoś poziomu wiedzy, lecz nie poziomu wiedzy stosowanego przez Ciebie; nie posługują się żargonem prawniczym, ekonomicznym czy politologicznym na tyle płynnie aby pojąć zniuansowane zjawiska czy skomplikowane koncepty stojące za danym słowem czy wyrażeniem. Przykładowo, powoływanie się na “brzytwę Ockhama” dla większości osób będzie w najlepszym wypadku estetycznie brzmiącym wyrażeniem do momentu, w którym ten koncept nie zostanie im wyjaśniony. Podobnie, stosowanie ekonomicznego terminu “efektywności krańcowej” bez stojącej za nim analizy prawdopodobnie doprowadzi do prozaicznego czy dosłownego rozumienia tego terminu, co przełoży się na zrozumienie argumentu, a w konsekwencji: ocenę jakości perswazji. Osoby decydujące się na użycie specyficznych terminów powinny mieć na uwadze potrzebę ich dodatkowego wytłumaczenia, a sędziowie oceniać jakość tłumaczenia wyjaśniającego dany termin.

B. Nastawienie

Zwykli, inteligentni wyborcy nie mają odgórnie ukształtowanych poglądów na temat debaty i nie zostaną przekonani dzięki zastosowaniu sofistyki, oszustw czy błędów logicznych. Są otwarci na prezentowane stanowiska i rozpoczynają debatę z pozycji osób nieprzekonanych do żadnego z nich - co za tym idzie, są chętni by dać się przekonać dyskutantom, którzy wniosą i wytłumaczą najbardziej przekonujący argument za lub przeciw tezie. Nie oceniają debaty na podstawie ich osobistych przekonań czy poglądów politycznych ani nie biorą w niej udziału z przekonaniem, że jednej ze stron nie da się obronić. Jak opisano w powyższej sekcji, są dobrze poinformowani o sprawach politycznych i społecznych, lecz brakuje im wiedzy specjalistycznej. Ich inteligencja pozwala im na zrozumienie i ocenę przeciwstawnych argumentów, nawet tych najbardziej wyrafinowanych, które są przedstawione w debacie, ale są ograniczeni do zaprezentowanych treści chyba, że są one wyraźnie sprzeczne z powszechną wiedzą lub są szalenie nieprawdopodobne.

C. Sędziowanie jako przeciętnie czytany obywatel

Jak mogło zostać intuicyjnie wywnioskowane z powyższych akapitów, przeciętnie czytany obywatel jest odmienny od większości, jak nie wszystkich, rzeczywistych osób. Stosowana koncepcja służy użyteczności w ujawnieniu zestawu istotnych cech, do których sędziowie powinni aspirować w celu możliwie najbardziej sprawiedliwego osądu wygłaszanych przez drużyny argumentów. Co za tym idzie, termin przeciętnie czytanego obywatela opisuje oczekiwania w myśl których sędziowie powinni:

- Znać podstawowe fakty dotyczące świata (np. “Grecja znajduje się na południu Europy”);

- Być zaznajomieni z problemami i wydarzeniami, które przez dłuższy czas trafiały na pierwsze strony gazet przez konkretny okres czasu (np. sędziowie powinni być świadomi, że pandemia COVID-19 wywarła poważny wpływ na wiele państw. Co więcej, należy oczekiwać, że wiedzą o przyjęciu przez różne państwa różnych metod przeciwdziałania pandemii i jej skutkom, m.in. wdrażaniu obostrzeń mających na celu ograniczenie interakcji społecznej np. poprzez zniesienie otwartego handlu, ale też przeciwnych polityk, jak np. zachęcaniu do utrzymywania dystansu społecznego bez ograniczeń handlu. Niekoniecznie jednak muszą znać specyfikę poszczególnych metod walki z pandemią wdrożonych przez konkretne państwa.);
- Unikać wykorzystywania własnej wiedzy na dany temat do momentu w którym nie wynika ona w prawdopodobnym stopniu z dwóch poprzednich kryteriów;
- Przywiązywać niewielką wagę do argumentów opartych na autorytecie lub emocjach, chyba, że mają one racjonalny wpływ na dany argument;
- Unikać oceny argumentu bazującej na tożsamości kulturowej, narodowej, etnicznej czy innej osoby, która przedstawia dany argument;
- Unikać preferowania argumentów lub stylów ich przedstawiania, które zależą od osobistych upodobań;
- Oceniać zawartość merytoryczną proponowanej polityki czy rozwiązania problemu niezależnie od osobistej perspektywy na dane stanowisko.

Powyższe twierdzenia nie oznaczają, że dyskutanci nie mogą formułować kompleksowych argumentów dotyczących skomplikowanych zagadnień na podstawie ich specjalistycznej wiedzy lub, że sędziowie nie mogą zostać przekonani tymi twierdzeniami. Oznaczają, że sędziowie mimo posiadania przeciętnej wiedzy na różne tematy, mogą zrozumieć złożone zjawiska czy pojęcia jeśli wyjaśniono je za pomocą logicznego wnioskowania i analizy poszczególnych kwestii. Jeśli drużyna zechce użyć specjalistycznej wiedzy, to może to zrobić pod warunkiem, że zostanie ona wyjaśniona w sposób wolny od specyficznego żargonu i będzie zrozumiała dla przeciętnie czytanego obywatela.

Myślenie z perspektywy przeciętnie czytanego obywatela nie zwalnia sędziów z obowiązku rzeczywistego oceniania debaty - w dalszym ciągu przede wszystkim oceniają przyczynowość przytoczonych argumentów, określają w jaki sposób i do jakiego stopnia drużyny wygrały kwestie sporne i upewniają się, że zastosowane treści były w zgodzie z zasadami formatu. Co za tym idzie, niedozwolone jest tłumaczenie danego osądu w postaci "dane tłumaczenie było zbitkiem niezwiązanych ze sobą słów, przeciętnie czytany obywatel nigdy nie zrozumiałby czegoś takiego", ponieważ prowadzi to nieracjonalnych wniosków i stawia sędziów w pozycji dużo mądrzejszych od przeciętnie czytanego obywatela.

Powód, dla którego sędziowie powinni przyjmować perspektywę przeciętnie czytanego obywatela, ma na celu ucieczkę od bazowania oceny debaty na podstawie osobistych przekonań i poglądów. Należy mieć na uwadze, że osoby sędziujące i debatujące często biorą

udział w debatach, rozwijając przy tym osobiste preferencje odnośnie mówienia, analizowania czy nawiązań do kontekstów kulturowych. Jest to naturalne zjawisko, które odwraca nieco uwagę od debaty, stąd stosowanie perspektywy przeciętnie czytanego obywatela, które ma na celu oddalenie od oceniania prezentowanych treści na podstawie ich wpasowania się w preferencje estetyczne czy “zabawności” danej mowy. Sędziowie powinni pamiętać, że ich celem nie jest ocena kto z dyskutantów był najmądrzejszy, najładniejszy czy najzabawniejszy, ale kto najlepiej wykorzystał swój spryt, estetykę języka oraz wiedzę do przekonania panelu, że dane stanowisko jest dobrym czy złym pomysłem.

VII. KOMENTARZ ZWROTNY

A. Co to jest komentarz zwrotny?

Oprócz zadecydowania o wyniku debaty, panel sędziowski ma także obowiązek udzielić komentarza zwrotnego do debaty. Powinien składać się on z dwóch części, merytorycznego uzasadnienia werdyktu, oraz części inspirującej, której specyfikę przybliżymy w tej części dokumentu. Komentarz zwrotny ma dwa najważniejsze cele. Po pierwsze wprowadzić uzasadnienie werdyktu który przyjął panel. Osoby debatujące powinny być świadome w jaki sposób ich argumenty kontrargumenty oraz ważenie zostały zrozumiane przez sędziów w danej debacie. Drugim najważniejszym celem komentarza zwrotnego jest edukacja, za pomocą części inspirującej sędziowie powinni podzielić się swoją wiedzą oraz doświadczeniem w celu rozwoju umiejętności debatanckich, osób debatujących.

Poniżej przedstawiamy wskazówki, o których warto pamiętać przy wygłaszaniu komentarza zwrotnego uczestnikom - czy to po debacie, czy w formie komentarza indywidualnego po jej zakończeniu.

B. Nastawienie podczas komentarza zwrotnego oraz po jego zakończeniu

Komentarz jest zwykle dla debatantów dosyć stresującym doświadczeniem - dowiadują się one wtedy o wyniku debaty, często decydującej o jej dalszym losie w turnieju. W związku z tym sędziowie powinni zadbać zarówno o wysokiej jakości merytorycznej feedbacku, jak i o komforcie i pozytywnej atmosfery dla uczestników.

Dostosujcie komentarz zwrotny do uczestników debaty

Złotą zasadą wystąpień publicznych jest dostosowanie komunikatu do charakterystyki odbiorcy i okoliczności wystąpienia. Nie inaczej będzie w przypadku wygłaszania komentarza zwrotnego- podczas debaty obserwuj i słuchaj uczestników, a uzasadnienie werdyktu

Sędziowie powinni zwracać uwagę na język, jakim się posługują podczas feedbacku- czy jest on zrozumiały dla debatantów, czy będą oni potrafili wdrożyć nasze wskazówki. Unikajcie specjalistycznego, debatanckiego języka podczas komentarza, w szczególności, kiedy mamy na sali drużyny dopiero rozpoczynające swoją przygodę z debatami. Jeżeli już decydujecie się na skorzystanie ze specjalistycznego języka (np. epistemic access) to dołóżcie wszelkich starań, aby debatanci zrozumieli, czym dane pojęcie jest i do których elementów debaty się odnosi.

Sędziowie powinni pamiętać, że dla uczestników rundy są często stresującym doświadczeniem. Duże turnieje mają to do siebie, że uczestnikom często zależy na ich wynikach, co dodatkowo wzmacnia ich duże emocje. Dla większości sędziów te emocje będą

najprawdopodobniej znacznie mniejsze, a także każdy z sędziów będzie sędziował przynajmniej kilka rund debat. Pamiętajcie jednak, że dla każdego z uczestników ta jedna debata, którą sędziujecie i do której udzielacie komentarza zwrotnego może być tą najważniejszą debatą w życiu. Jako sędziowie bierzcie więc pod uwagę nastawienie osób debatujących zawsze dając z siebie wszystko!

Pamiętajcie również, że za dużymi emocjami może iść również duże niezadowolenie. Starajcie się być wyrozumiali w stosunku do drużyn, które nie są usatysfakcjonowane werdyktem oraz informacją zwrotną. Postarajcie się poświęcić im dodatkowy czas po debacie i udzielić odpowiedzi na dodatkowe pytania, które mogą mieć. Pamiętajcie też o tym, żeby już w trakcie panelu zastanowić się nad najważniejszymi zarzutami które strony mogłyby mieć, i przemyśleć wspólnie odpowiedzi. Często będą to pytania takie jak: Co mogliśmy zrobić żeby wygrać debatę? Czy gdybyśmy w tym argumencie zrobili lepiej uzasadnienie/wpływy/ważenie to czy wygralibyśmy tę debatę? etc.

Rozpocznijcie od pozytywnego akcentu

Werdykt oraz komentarz zwrotny do debaty jest najbardziej wyczekiwany przez uczestników elementem każdej debaty. Warto jest konstruować tę część debaty w sposób, który jak najbardziej zwiększy ich komfort i pozytywny odbiór debaty. W każdej debacie można wyróżnić pozytywny element wystąpień drużyny- może być to dobra linia argumentacyjna, kompleksowa charakterystyka aktora czy też dobra strategia drużyny lub ciekawy pomysł na debatę.

Pamiętajcie też o tym, żeby nie wychodzić do drużyn z negatywnym nastawieniem - nie zawsze debata, którą mieliśmy okazję wysłuchać będzie nam się podobała, czasem obrady panelu sędziowskiego będą wymagające, a także możecie mieć gorszy dzień lub być zestresowani. Pamiętajcie jednak, że po drugiej stronie macie uczestników, którzy przede wszystkim chcą jak najlepiej debatować i jak najwięcej się nauczyć (no i oczywiście wygrać debatę) - w środowisku negatywnym i stresogennym przyswajanie wskazówek dotyczących debatowania nie będzie skuteczne.

C. Jak prowadzić komentarz zwrotny?

Modelowy komentarz zwrotny powinien trwać ok. 15 minut i powinien składać się z dwóch części - merytorycznego odniesienia się do debaty oraz części inspirującej, mającej za zadanie pokazać debatantom, w jaki sposób mogą poprawić swoje wystąpienia. Jeżeli uczestnicy wyrażą taką chęć, mogą się oni również zgłosić do was po komentarz indywidualny.

Część merytoryczna

Podczas tej części komentarza zwrotnego skupiamy się na rzeczowym uzasadnieniu werdyktu debaty. Przekazujemy uczestnikom to, jak panel sędziowski odebrał debatę, co było jej kluczowymi punktami, w jaki sposób drużyny scharakteryzowali świat debaty oraz które

jej elementy przeważają za zwycięstwem jednej ze stron. Warto w tej części również podkreślić, że komentarz zwrotny jest wynikiem werdyktu wydanego przez cały panel, pomimo tego, że pewnie zabierze głos tylko jego część.

Wygłaszając werdykt oraz uzasadnienie zawsze mówcie o drużynach jako o całości. Premiujcie drużynowe zaangażowanie i wspólne przygotowanie poprzez wskazywanie na grupową pracę wykonywaną w debacie. Odnosząc się do wniesionej argumentacji, wskazujcie, że drużyna propozycji/opozycji wniosła argument/kontrargument/ważenie do debaty, nie dzieląc jednak tej informacji na konkretne mowy. Na docenienie indywidualnych mów macie czas w komentarzu personalnym, a także w ocenie punktów indywidualnych.

Pamiętajcie również, że o ile argumentacja jest kluczowym elementem debaty, o tyle kontrargumentacja oraz ważenie również powinny być istotną częścią Waszego komentarza zwrotnego. Należy wyjaśnić drużynom, jak ich kontrargumentacja i ważenie wpływa na debatę, co zrobili w tym zakresie dobrze, ale też jakie popełnili błędy i gdzie istniały w tych elementach luki. Rozpatrujcie te aspekty z taką samą pieczołowitością jak argumentację!

Pamiętajcie też o tym, że werdykt i informacja zwrotna służy głównie edukacji debatantów i ma być narzędziem do ich progresu. Nie starajcie się więc budować przed drużynami fałszywego obrazu debaty, w której uczestniczyli. Jeśli debata była chaotyczna i trudna do porównania, to dużo lepiej jest to drużynom powiedzieć, wskazując które jej elementy powodowały trudności w ocenie dla panelu sędziowskiego, zamiast mówić o bardzo dobrej i wyrównanej debacie.

Jeżeli debata, którą mieliście szansę oceniać była chaotyczna i zmagaliście się z trudnościami dotyczącymi komentarza zwrotnego to rozpocznijcie go od tych elementów, w których strony się ze sobą zgadzały lub od ich elementów wspólnych. Zwróćcie uwagę na takie elementy debaty jak charakterystyki aktorów, metryka czy kryterium, którym mierzycie daną debatę - są to elementy, które często pozwolą ustrukturyzować treść, która padła w debacie, a jednocześnie przedstawić debatantom klarowne uzasadnienie debaty.

Pamiętajcie również o tym, aby w trakcie swojej informacji zwrotnej wskazać moment, w którym przechodzicie z części uzasadnienia werdyktu do komentarza inspirującego. Nawet jedno zdanie może pomóc uniknąć zagubienia się drużynom, oraz oddzielić części, w której sędziowie nie używają swojej dodatkowej wiedzy od tej, w której wskazana jest inspiracja na przyszłość.

Część inspirująca

Pamiętajcie, że w debacie oksfordzkiej zawsze mamy dwie drużyny, z których tylko jedna może daną debatę wygrać. Intuicyjnie wystąpi po debacie większa łatwość do znalezienia mankamentów u drużyny, która daną drużynę przegrała. Postarajcie się jednak tak skonstruować swój komentarz inspirujący, aby odnosił się on do obu drużyn- zarówno tej, która debatę przegrała jak i tej, która ją wygrała. Obie drużyny zwykle posiadają elementy swoich mów, które mogą poprawić.

Odniesienie się do obu drużyn eliminuje negatywne odczucia u uczestników podczas feedbacku - szczególnie u drużyny, która debatę przegrała. Buduje to w debatantach poczucie możliwości ciągłego progresu i pozwala im na dalszą naukę sztuki debaty.

Pamiętajcie też, że mając większą wiedzę w danej tematyce możecie niepotrzebnie zasypać uczestników debaty zbyt dużą ilością materiału oraz wskazówek, co w danej debacie można by zrobić lepiej. Taka informacja zwrotna nie spełni celu edukacyjnego, ponieważ uczestnicy nie będą mogli wprowadzić wszystkich porad do następnych mów. Dobrą praktyką jest więc ograniczenie się w personalnej informacji zwrotnej do maksymalnie dwóch/trzech najważniejszych według was rzeczy. Spróbujcie też przekształcić je w mierzalny cel, który można wypełnić na następnej debacie. Jeśli drużyna nie odniosła się do najważniejszych argumentów strony przeciwnej, możecie postawić cel w formule “na następnej debacie odnieście się do każdego argumentu przeciwnej strony”. Drużynom łatwiej będzie wprowadzić taką poradę do swoich mów, a przy okazji łatwiej będzie im spojrzeć na to czy faktycznie wypełniają cele i wdrażają porady sędziów do swoich mów.

D. Instytucje wspierające sędziów

Pomimo tego, że sędziowie są ekspertami z zakresu oceny debat to nikt nie posiadał jeszcze całej wiedzy o świecie i debatach (w szczególności patrząc na to jak sztuka debaty stale się zmienia) oraz nikt nie jest nieomylny. Jeżeli czujecie, że wydarzyły się podczas turnieju kwestie dla Was problematyczne lub nie czujecie się z czymś dobrze to nie zamykajcie się w sobie i informujcie o takich sytuacjach. Razem chcemy tworzyć jak najlepsze warunki podczas samej debaty i turnieju oraz nawzajem wspierać się w budowaniu środowiska debat oksfordzkich.

Podczas Mistrzostw Polski Debat Oksfordzkich, jak i innych wydarzeń debatanckich istnieją dedykowane instytucje, do których sędziowie mogą się zwrócić o pomoc i poradę.

Zespół Merytoryczny

Zespół Merytoryczny jest podczas turnieju odpowiedzialny za ułożenie paneli sędziowskich oraz stworzenie tematów, nad którymi pochylił się uczestnicy podczas debat. Jako sędziowie zawsze możecie się z nimi konsultować w zakresie tematów, dopytać o płaszczyzny sporu w danej debacie czy też zestawić swoje rozumienie tematu z tym, jak temat widzi zespół merytoryczny. Możecie też im zgłosić to, że nie czujecie się dobrze w sędziowaniu danej tematyki czy też chcielibyście uczestniczyć w panelu w innej roli (np. zamiast sędzią głównym chcecie być w danej debacie panelistą).

Zespół Merytoryczny jest obecny dla Was- Sędziów w takim samym stopniu, w jakim jest obecny dla uczestników - zależy nam na jak największym komforcie sędziów i na tym, żeby tak jak uczestnicy wyszli z turnieju z dobrymi wspomnieniami :)

Zespół ds. Etyki

Zespół ds. Etyki jest odpowiedzialny za zapewnienie komfortu uczestników turnieju. Czuwa on nad jakością argumentów drużyny pod względem szacunku dla oponentów, respektowania tematów wrażliwych czy unikania szkodliwych uproszczeń i generalizacji grup społecznych.

Jeżeli doświadczyliście nieprzyjemnej sytuacji podczas turnieju- czy to ze strony uczestników, czy innych osób przebywających na turnieju (opiekunów drużyn, sędziów czy organizatorów turnieju) to zgłaszajcie te przypadki do Zespołu ds. Etyki. Dysponują oni szeregiem instrumentów, które pozwolą na zwiększenie Waszego komfortu oraz poprawę sytuacji.

Sędziowie uczestniczący w turnieju - zarówno pozostali paneliści, jak i inni sędziowie na turnieju

Jako sędziowie przede wszystkim jesteśmy ludźmi a nie maszynami (Przynajmniej do momentu, w którym nie zastąpi nas sztuczna inteligencja ;)). Co za tym idzie zdarzą się sytuacje, w którym nie usłyszycie niektórych części mowy uczestników, źle zrozumiecie poszczególne informacje w niej wyrażone czy też nie zdążycie zapisać wszystkiego, co powiedziała dana osoba mówiąca. Podczas debaty mamy jednak możliwość skonfrontowania swojego zdania z przynajmniej dwójką innych osób w panelu oraz z marszałkiem. Warto jest korzystać z tej opcji, jeżeli macie jakiegokolwiek wątpliwości - niezależnie od pozycji, w jakiej znajdujecie się na turnieju. Wspólnie dbajmy o swój komfort i rozwój umiejętności.

Na Sędziach Głównych ciąży oczywiście obowiązek wygłoszenia komentarza zwrotnego. Jeżeli jednak macie panelistów, którzy dobrze radzili sobie podczas panelu i dobrze rozumieją daną tematykę to dobrym rozwiązaniem może być przekazanie im części komentarza zwrotnego - czy to części merytorycznej, czy inspirującej.

E. Uczestnicy debaty a komentarz zwrotny

Rola sędziego jest rolą trudną, i często niewystarczająco docenianą podczas turnieju. Uczestnicy mają wobec niej wysokie oczekiwania, a także sędziowie narzucają na siebie ogromną presję, żeby wydać sprawiedliwy werdykt oraz wygłosić jak najlepszy komentarz zwrotny.

Szczególnie etap eliminacji, który odbywa się w formie zdalnej wymaga od panelu sędziowskiego ogromnego skupienia. Ponadto kiedy uczestnicy mają przerwę po debacie i mogą chwilę odpocząć, panel sędziowski dalej pracuje - prowadząc obrady sędziowskie i przygotowując komentarz zwrotny do debaty.

Jako uczestnicy debaty postarajcie się uspokoić swoje emocje podczas werdyktu i komentarza zwrotnego, nawet jeżeli się z nim nie zgadzacie. Pamiętajcie, że komentarz zwrotny trwa tylko 15 minut - w tym czasie sędzia musi zmieścić ocenę debaty, która trwa zwykle około 50 minut oraz obrady sędziów trwające ok. 15 minut. Często nie wszystkie

kwestie wybrzmiały w wystarczający sposób, pomimo najszczerzej chęci i ogromnej pracy sędziów. Warto jest podejść do sędziów po debacie i zadać im pytania, które Was nurtują - oczywiście w kulturalny sposób, który nie będzie naruszał standardów turnieju.

Doceniajcie także sędziów, którzy robią dobrą robotę podczas turnieju. Wypełnijcie im ankietę ewaluacyjną, w której wskażecie, że widzicie ich pracę i oceniacie ją pozytywnie. Podejdźcie do sędziów i powiedzcie im, że podobał się Wam ich komentarz zwrotny. To są często niewielkie gesty, które mogą jednak znacząco podbudować sędziego i sprawić, że poczucie własnej wartości i komfort sędziowania znacząco się zwiększą.

Nie bójcie się też wskazywać, że dany sędzia nie wywiązuje się dobrze ze swojej roli - zgłaszajcie takie sytuacje w ankietach ewaluacyjnych, czy też bezpośrednio do Zespołu Merytorycznego czy Zespołu ds. Etyki. Tylko wiedząc o przypadkach nadużyć ze strony sędziów możemy cokolwiek z tym zrobić.

VIII. SKALA OCENY MÓWCÓW

Niniejsza punktacja została stworzona, by ułatwić pracę sędziom MPDO oraz standaryzować werdykty wydawane w poszczególnych salach na turnieju.

Wynik debaty jest wyrażony w punktach **od 0 do 80**, które całościowo może otrzymać drużyna; wynik drużyny jest sumą punktów uzyskanych za poszczególne wystąpienia wchodzących w jej skład osób - **mowa jest oceniana w skali od 0 do 20 punktów**.

Poszczególne elementy wystąpienia zawarte w skali (dowodzenie, retoryka oraz wypełnienie roli) mogą znacząco różnić się przy ocenie aspektów wystąpienia; mowa wybitna argumentacyjnie może być przeciętna w kontekście rozsądzania sporów zawartych w tezie oraz być dość niejasna retorycznie. Sędziowie nie powinni dążyć do maksymalizacji skrajności w swoich ocenach, gdyż poszczególne aspekty wystąpień często idą ze sobą w parze. Dobrą praktyką jest odzwierciedlenie balansu pomiędzy poszczególnymi aspektami, w szczególności w kontekście oceny retoryki oraz wypełnienia roli, które mają przede wszystkim pomóc w ocenie perswazyjności przedstawianych treści, a nie stanowić o wartości mowy samej w sobie.

- Skala została stworzona w celu stosowania jako konsensualny obraz debaty ocenianej przez panel sędziowski, w związku z czym punkty powinny być przydzielane w drodze porozumienia i odzwierciedlać ocenę całości panelu.
- Mowa, która otrzyma najwięcej punktów, może być mową wygłoszoną po stronie, która przegrała debatę, lecz suma punktów drużynowych musi pokrywać się ze zwycięstwem drużyny.
- Znajomość języka, w którym wypowiedziana jest mowa, oraz akcent nie powinny być brane pod uwagę przy ocenie.
- Skala powinna być używana w pełnej rozciągłości.

Dodatkowe informacje do elementu “dowodzenie” w zaktualizowanej skali oceny mówców

- Element dowodzenie ma w zamyśle łączyć w sobie zeszłoroczne kryterium nawiązania do tezy i dowodzenia.
- Słowo “argumenty” jest uproszczonym określeniem na każdy rodzaj dowodzenia. Można rozumieć też jako: charakterystyka, kontrargumentacja, przeprowadzone porównanie lub ważenie.
- Słowo “twierdzenia” oznacza pojedyncze zdania, w których osoba mówiąca dopiero zapowiada jaki argument będzie udowadniać, nie należy mylić twierdzenia z argumentem.
- Aby ocenić daną mowę na konkretną ilość punktów powinna ona spełniać co najmniej dwa z trzech kryteriów w danym punkcie

Dowodzenie	
0	Treść mowy nie odnosi się do tezy debaty ani nie spełnia narzuconego przez nią ciężaru dowodu; Treść mowy składa się z samych twierdzeń, które są niejasne; Mowie nie można przyznać znaczenia, w kontekście debaty która się odbyła.
1	Twierdzenia zazwyczaj odnoszą się do tezy, ale w znacząco uproszczony sposób; Twierdzenia nie są argumentami, ale zawierają pewne próby uzasadnienia np. przykłady, statystyki, itp; Mowie ciężko przyznać znaczenie, w kontekście debaty która się odbyła.
2	Kilka twierdzeń, w większości rozwijanych w formie argumentów, w uproszczony sposób odnoszących się do tezy; Niektóre argumenty posiadają uzasadnienie, ale ze znacznymi lukami logicznymi nie pozwalającymi kredytować sędziemu prawdopodobieństwa ciągu przyczynowo-skutkowego; Mowie ciężko przyznać znaczenie, w kontekście debaty która się odbyła.
3	Niektóre argumenty odnoszą się do tezy, nie adresują jednak wszystkich problemów w niej zawartych, Część argumentów posiada uproszczone uzasadnienie, zawierające znaczące luki logiczne, wrażliwe na podstawowe zaangażowanie przeciwników; Mowie ciężko przyznać duże znaczenie, w kontekście debaty która się odbyła.
4	Większość argumentów odnosi się do tezy, nie adresują jednak wszystkich problemów w niej zawartych; Wszystkie argumenty posiadają uzasadnienie, ale posiadają pewne luki logiczne, wrażliwe na podstawowe zaangażowanie przeciwników; Argumentom należy przyznać znaczenie w debacie.
5	Argumenty właściwie wyłącznie odnoszące się do tezy, mogą jednak nie zaadresować jednego lub więcej problemów wystarczająco; Argumenty są logiczne, choć opierają się na uproszczeniach, to wymagają przeciętnego zaangażowania przeciwników aby je podważyć; Argumentom należy przyznać znaczenie w debacie.
6	Argumenty właściwie wyłącznie odnoszące się do tezy i adresujące większości głównych problemów; Okazjonalnie, argumenty mogą być: i) niezupełnie uzasadnione, ii) uproszczoną argumentacją podatną na odpowiedzi przeciwników lub iii) pobocznymi/nieznaczącymi argumentami; Argumentom należy przyznać znaczenie w debacie.
7	Argumenty odnoszą się do tezy i jej głównych problemów Dobrze wyjaśnione argumenty bez oczywistych luk logicznych; Argumenty mogą być podatne na dobre odpowiedzi przeciwników
8	Argumenty odnoszą się do tezy i jej głównych problemów Argumenty mają mocne uzasadnienia, i wymagają silnej odpowiedzi przeciwników Mowa może nie odpowiadać w pełni na argumenty innych drużyn, ale wady są ograniczone
9	Argumenty odnoszą się do tezy i jej głównych problemów w wyczerpujący i zniuansowany sposób Brak luk logicznych, mowa wymaga zniuansowanych i pogłębionych odpowiedzi przeciwników Argumenty mają niewielkie wady
10	Bardzo dobra mowa, bez wątplenia jedna z najlepszych na turnieju; Z powodzeniem angażuje się w najistotniejsze problemy debaty, wyjątkowo dobrze przeanalizowane argumenty, wymagające wybitnych odpowiedzi od przeciwników Nie ma wad o istotnym znaczeniu

Rola osoby mówiącej		Retoryka	
0	Całkowity brak wypełnienia roli mowy	0	Mowa jest chaotyczna i niemożliwe jest podążanie za jej tokiem rozumowania.
1	Zalążki struktury sugerującej wypełnienie roli w bardzo małym stopniu.	1	Mowa zawiera zalążki struktury, jest jednak pełna wątpliwości, co znacznie utrudnia jej zrozumienie i podążanie za tokiem rozumowania
2	Częściowe wypełnienie roli, ale ze znacznymi uproszczeniami	2	Mowa jest w większości ustrukturyzowana, lecz w ramach przewidzianej struktury jest nieprzejrzysta i zawiera niejasności
3	Rola wypełniona poprawnie, z drobnymi potknięciami nie wpływającymi na jej zrozumienie	3	Mowa jest ustrukturyzowana, osoba stara się płynnie prezentować treści, lecz zdarzają się niewielkie niejasności, niemające istotnego znaczenia dla podążania za tokiem rozumowania
4	Dobrze wypełniona rola, w pełni realizująca swoje zadania	4	Mowa jest bardzo przekonująca i niezwykle klarowna, przedstawia w perswazyjny sposób poruszane kwestie, praktycznie nie zawiera potknięć
5	Bardzo dobrze wypełniona rola, uzupełniająca zadania innych osób i mający znaczny wpływ na debatę	5	Mowa jest niezwykle przekonująca, bogata w figury retoryczne, w kompleksowy lecz intuicyjny sposób porusza najistotniejsze kwestie w debacie.

IX. SKALA OCENY SĘDZIÓW

Niniejsza punktacja została stworzona, by zapewnić możliwość oceny sędziów przez drużyny, jak i przez innych sędziów turnieju, a także usprawnić pracę zespołu merytorycznego przy ocenie sędziów.

- Skala ma służyć zarówno sędziom, jak i debatanom. Debatanci, po usłyszeniu werdyktu wraz z uzasadnieniem wypełniają dostępny formularz, gdzie mogą ocenić sędziego i jego uzasadnienie.
- Prosimy o merytoryczne oceny, które są poparte krótkim uzasadnieniem. **Sędzia nie powinien dostać gorszej oceny tylko dlatego, że drużyna przegrała, ani bardzo dobrej, tylko dlatego, że drużyna wygrała.**
- Po udzieleniu informacji zwrotnej prosimy także wszystkich uczestników panelu (sędziów) o wypełnienie feedbacku - sędziego głównego na sędziów pomocniczych i sędziów trainee, a sędziów trainee/pomocniczych - na sędziego głównego. Sędziowie pomocniczy/trainee nie wypełniają feedbacku na siebie nawzajem!

Opis	Pkt.	Dokładność werdyktu	Uzasadnienie werdyktu/informacja zwrotna
Doskonały	10	Doskonały werdykt, idealnie rozsądzający kwestie sporne w oparciu o każdy niuans tezy i w pełni uwzględniający kontrybucję drużyn; doskonałe zrozumienie tezy i debaty, umożliwiające najbardziej sprawiedliwą ocenę porównań; doskonałe odnoszenie się do poszczególnych kwestii z idealną lokalizacją w porównaniach.	Doskonałe wytłumaczenie werdyktu, poparte bezbłędnym lub niemalże bezbłędym wnioskowaniem; niezwykle precyzyjne rozstrzygnięcie sporów, niepozwalające na uzasadnione wątpliwości; doskonałe wytłumaczenie istotności sformułowań.
Świetny	9	Niezwykle dokładny werdykt, bardzo klarownie ważący i rozsądzający kwestie sporne w oparciu o niemalże każdy niuans tezy oraz bardzo dokładnie uwzględniając kontrybucję drużyn; niemalże doskonałe zrozumienie tezy i debaty, niezwykle ułatwiające ocenę porównań; niezwykle dokładne odnoszenie się do poszczególnych kwestii z bardzo klarownym umiejscowieniem w porównaniach.	Niezwykle dokładne wytłumaczenie werdyktu, poparte świetnie uwzględniającym szczegóły wnioskowaniem; bardzo jasne i niepozostawiające wątpliwości rozstrzygnięcie osi spornych; niezwykle dokładne tłumaczenie wagi sformułowań.
Bardzo dobry	8	Bardzo dokładny werdykt, klarownie ważący i rozsądzający kwestie sporne w oparciu o ciężary dowodu w dokładny sposób opierając się na kontrybucji drużyn; Świetne zrozumienie tezy i debaty, bardzo ułatwiające ocenę porównań; bardzo dokładne odnoszenie się do poszczególnych kwestii z jasną ich lokalizacją w porównaniach.	Bardzo dobre wytłumaczenie werdyktu, poparte bardzo dobrym, dokładnie uwzględniającym szczegóły wnioskowaniem; niepozostawiające istotnych wątpliwości rozstrzygnięcie osi spornych; brak osobistych przekonań wpływających na ocenę debaty; bardzo dokładne tłumaczenie wagi sformułowań.

Dobry	7	Dokładny werdykt, jasno uwzględniający kwestie sporne wraz z ich wagą w kontekście ciężarów dowodu, w jasny sposób opierający je na kontrybucji drużyn; Bardzo dobre zrozumienie tezy i debaty, ułatwiające ocenę porównań; dokładne odnoszenie się do poszczególnych kwestii i dość jasne lokalizowanie ich w porównaniach.	Dobre wytłumaczenie werdyktu poparte dobrym, uwzględniającym niuanse wnioskowaniem; trafne i klarowne rozstrzygnięcie osi spornych, mogące pozostawiać drobne wątpliwości; praktyczny brak osobistych przekonań wpływających na ocenę debaty; bardzo trafne tłumaczenie wagi sformułowań.
Niezły	6	Dość dokładny werdykt, dobrze uwzględniający kwestie sporne, ciężary dowodu oraz kontrybucję drużyn; dobre zrozumienie tezy i debaty; trafne odniesienie się do poszczególnych kwestii i czasem niejasne lokalizowanie ich w porównaniach.	Dość dobre wytłumaczenie werdyktu, poparte dość dobrym wnioskowaniem; trafne rozstrzygnięcie osi spornych, rzadko popadające w niejasności; bardzo rzadko pojawiające się osobiste przekonania, w niezauważalnym stopniu wpływające na ocenę debaty; trafne tłumaczenie wagi sformułowań.
Przeciętny	5	Generalnie dokładny werdykt, starający się uwzględnić spory, ciężary dowodu i kontrybucję drużyn; ogólnie poprawne zrozumienie tezy i debaty; przeciętnie dokładne odniesienia się do poszczególnych kwestii oraz nieco chaotyczna ich lokalizacja w porównaniach	Ogólne próby wytłumaczenia werdyktu; przeciętnie trafne rozstrzygnięcie osi spornych, popadające w nieustrukturyzowane, a tym samym niejasne; rzadko pojawiające się osobiste przekonania w bardzo małym stopniu wpływające na ocenę debaty; ogólnie słuszne tłumaczenie wagi sformułowań.
Niezbyt dobry	4	Niezbyt dokładny werdykt, który może uwzględniać osie sporne, ciężary dowodu oraz kontrybucję drużyn; częściowo niepoprawne zrozumienie tezy a tym samym debaty; okazjonalne odniesienia do poszczególnych kwestii oraz ich lokalizacja w porównaniach	Niezbyt satysfakcjonujące próby wytłumaczenia werdyktu; problemy z istotnością lub trafnością w uwzględnianiu i rozstrzyganiu osi spornych; niezbyt zauważalna obecność osobistych przekonań w niewielkim stopniu wpływająca na ocenę debaty; niezbyt trafne tłumaczenie wagi usłyszanych sformułowań.
Słaby	3	Niedokładny werdykt, który niepoprawnie uwzględnia osie sporne, ciężary dowodu oraz wniesioną kontrybucję drużyn; nie do końca poprawne zrozumienie tezy a tym samym debaty; rzadkie odniesienia do poszczególnych kwestii oraz ich lokalizacja w porównaniach.	Słabe próby wytłumaczenia werdyktu; nieistotne lub nietrafne uwzględnianie i rozstrzygnięcie osi spornych; zauważalna obecność osobistych przekonań do jakiegoś stopnia wpływających na ocenę debaty; nietrafne wytłumaczenie wagi usłyszanych sformułowań.
Bardzo słaby	2	Bardzo niedokładny werdykt, który w niewielkim stopniu uwzględnia osie sporne, ciężary dowodu oraz wniesioną kontrybucję drużyn; błędne zrozumienie tezy, a tym samym debaty; wybiórcze odniesienie się do poszczególnych kwestii, które padły w debacie oraz bardzo rzadkie ich umiejscowienie w porównaniach	Bardzo słabe próby wytłumaczenia werdyktu; błędne uwzględnianie osi sporu oraz błędne ich rozstrzygnięcia; często pojawiające się osobiste przekonania w sporym stopniu wpływające na ocenę debaty; błędne wytłumaczenia wagi usłyszanych sformułowań.

Zły	1	Kompletnie niedokładny werdykt, który w żadnym stopniu nie uwzględnia osi sporu, ciężarów dowodu oraz wniesionej kontrybucji drużyn; brak zrozumienia tezy, a tym samym debaty; brak odniesienia się do poszczególnych kwestii, które padły w debacie oraz ich lokalizacji w kontekście porównań.	Brak próby wytłumaczenia werdyktu; nieuwzględnienie osi sporu oraz brak ich rozstrzygnięcia; bardzo często pojawiające się osobiste przekonania istotnie wpływające na ocenę debaty; brak wytłumaczenia wagi usłyszanych sformułowań.
------------	----------	---	--

Opis	Pkt.	Prowadzenie obrad (SG)	Udział w obradach (wing/trainee)
Doskonały	10	Doskonale uporządkowane obrady; niezwykle sprawiedliwe i efektywnie uwzględnianie pozostałych osób w panelu; bardzo precyzyjne poruszanie kwestii, pomagające w doskonałym zrozumieniu debaty.	Doskonała kontrybucja do dyskusji panelowej; niezwykle dokładnie wytłumaczenia bardzo klarownie rozsądzające spory wyłącznie konkretne komentarze, zawierające doskonałe odpowiedzi na poruszane kwestie.
Świetny	9	Niezwykle dobrze ustrukturyzowane obrady; bardzo sprawiedliwe i efektywne uwzględnianie pozostałych osób w panelu; poruszanie wyłącznie istotnych kwestii dla debaty; pomagające na bardzo dobre zrozumienie debaty.	Niezwykle pomocna kontrybucja do dyskusji panelowej; bardzo dokładne wytłumaczenia jasno rozsądzające spory; praktycznie wyłącznie konkretne komentarze, zawierające świetne odpowiedzi na poruszane kwestie.
Bardzo dobry	8	Bardzo dobrze ustrukturyzowane obrady; sprawiedliwe i efektywne uwzględnianie pozostałych osób w panelu; poruszanie prawie wyłącznie istotnych kwestii dla debaty, oferujące znacznie lepsze zrozumienie debaty.	Bardzo dobra kontrybucja do dyskusji panelowej; świetnie tłumaczące i rozstrzygające spory komentarze; bardzo rzadko, o ile w ogóle, popadający w ogólność, dzięki czemu bardzo pomocny.
Dobry	7	Porządna struktura obrad; satisfakcjonujące uwzględnianie pozostałych osób w panelu; poruszanie istotnych dla debaty kwestii, ogólnie pozwalające na lepsze zrozumienie debaty.	Dobra kontrybucja do dyskusji panelowej; bardzo trafne komentarze w znaczący sposób pomagające rozstrzygać spory; rzadko popadający w ogólność, dzięki czemu pomocny.
Nieźły	6	Pomocna struktura obrad; nie do końca satisfakcjonujące uwzględnianie pozostałych osób w panelu; poruszanie głównie istotnych dla debaty kwestii, czasem popadające w niepotrzebne rozsądzanie.	Dość dobra kontrybucja do dyskusji panelowej; trafne komentarze wspomagające w rozstrzyganiu sporów; zdarza się popadać w ogólność, przez co czasem wydaje się niezbyt pomocny.
Przeciętny	5	Niezbyt efektywna struktura obrad; okazjonalne problemy z właściwym uwzględnieniem pozostałych osób w panelu; niezbyt zauważalny problem z poruszaniem istotnych dla debaty kwestii.	Przeciętna kontrybucja do dyskusji panelowej; niezbyt trafne komentarze, do jakiegoś stopnia pomocne przy rozstrzyganiu sporów, lecz popadające w ogólność, przez co wsparcie jest trudne do oceny.

Niezbyt dobry	4	Niedokładna struktura obrad; zauważalne problemy z uwzględnieniem pozostałych osób w panelu oraz ich głosu; zauważalny problem z poruszaniem istotnych kwestii dla debaty.	Niezbyt satysfakcjonująca kontrybucja do dyskusji panelowej; okazjonalnie pomocne komentarze, lecz generalnie zbyt ogólne, przez co uniemożliwiające uzyskanie klarownych odpowiedzi.
Słaby	3	Słaba struktura obrad; spory problem z uwzględnieniem pozostałych osób w panelu oraz ich głosu; znaczący problem z poruszaniem istotnych kwestii dla debaty.	Słaba kontrybucja do dyskusji panelowej; niezbyt pomocne lub zbyt ogólne komentarze do dyskusji, mocno uniemożliwiające uzyskanie odpowiedzi.
Bardzo słaby	2	Bardzo słaba struktura obrad; duży problem z uwzględnieniem pozostałych osób w panelu oraz ich głosu; duży problem z poruszaniem kwestii istotnych dla debaty.	Bardzo słaba kontrybucja do dyskusji panelowej; niepomocne i często szkodliwe dla dobra dyskusji komentarze.
Zły	1	Brak jakiegokolwiek struktury obrad; nieuwzględnianie pozostałych osób w panelu oraz ich głosu; poruszanie kwestii niemających żadnego związku z debatą; obrazy szkodliwe dla oceny debaty.	Brak jakiegokolwiek kontrybucji do dyskusji panelowej; komentarze niewnoszące żadnej, konstruktywnej wartości do obrad; szkodliwy wkład w dyskusję.